INFOHEEMKUNDE NIEUWERKERKEN

www.heemkunde-nieuwerkerken.be

Tweemaandelijks informatieblad van Heemkunde Nieuwerkerken
20ste Jaargang – Januari – Juni 2024

Redactie- en coördinatieadres:
Valère Grauwels, Molenstraat 9, 3850 Nieuwerkerken

20

ISSN 2295-3531

GEMEENTESECRETARISSEN KOZEN

Door Nestor Appeltans

Wintmolders Paul, stadssecretaris in Herk-de-Stad (1762).

Sinds 1699 wonen de Wintmoldersen in Kozen en dit, na het huwelijk van Sebastiaan Wintmolders en Elisabeth Bruyninx. Sebastiaan komt uit Schulen en hij huwde in Herk-de-Stad. In Herk-de-Stad vinden we veel Wintmolders en de link naar het dorp Schulen kan ik niet bewijzen. In Herk-de-Stad telt de familie Wintmolders drie notarissen in haar rangen. Martin Wentmolders, akten van 1672-1683, Paul Wentmolders, registers uit de jaren 1672-1683 en A.P. Wintmolders vijf liassen tussen 1742-1780.
En Paul Wintmolders (zie verder in de tekst blz 10) stadssecretaris van Herk-de-Stad. Hij spande een proces aan tegen Burgemeester Roosen die een bevelschrift van de stadssecretaris publiekelijk kapot scheurde in 1762.

De naam Wintmolders werd vroeger geschreven als Wentmolders, Wendtmolders, Wendtmoldere, Windmolders (Stevoort), Wintmolders (Herk, Schulen, Kozen, Alken).[1]

VIER GENERATIES GEMEENTESECRETARISSEN WINTMOLDERS IN KOZEN

1ste generatie

Pieter (Petrus) Wintmolders is de vierde van zeven kinderen, uit het gezin Hendrik Wintmolders en Maria Catharina Meuwis. Hendrik was akkerman en liet zijn zoon studeren. Deze Hendrik zal sterven in de Opcosenstraat (Sectie B - nr 129). Pieter Wintmolders (1808-1882) gehuwd met Jeuris Anna Elisabeth, Pieter is 40 jaar lang koster geweest, schoolmeester en later de eerste van vier generaties gemeentesecretarissen met de naam Wintmolders. Ze woonden vermoedelijk in het lemen huis in de Dorpsstraat, langs de oude kerk. Hij overleed in de Dorpsstraat (sectie A - nr 4). Pieter is landbouwer bij zijn overlijden.

Jozef Bonneux schreef over Pieter: *vanaf 31/12/1841 hadden we eindelijk een onderwijzer die door de Staat en provincie bezoldigd werd. Er zaten 45 jongens en 35 meisjes die de lessen volgden, en dit in één klas. Hij bleef lesgeven tot 03/10/1847 toen hij ontslag als onderwijzer nam, omdat hij voortaan de taak van gemeentesecretaris zou waarnemen.*

Vanaf 1879 vind ik Henri Wintmolders, de zoon van Pieter Wintmolders meermaals terug als getuige op in een akte, hij is volgens mij dan al als hulp en leerling van zijn vader. Op 20 augustus 1882 schreef Pieter zijn laatste geboorteakte in, en vanaf dan is het zijn zoon Henri die hem opvolgde als gemeentesecretaris. Pieter Wintmolders zal de laatste dag van dat jaar sterven op 74-jarige leeftijd.

[1] Bron: Stamboom Wintmolders Willy uit 1975 en Rombout Nijssen "Het oude land van Loon".

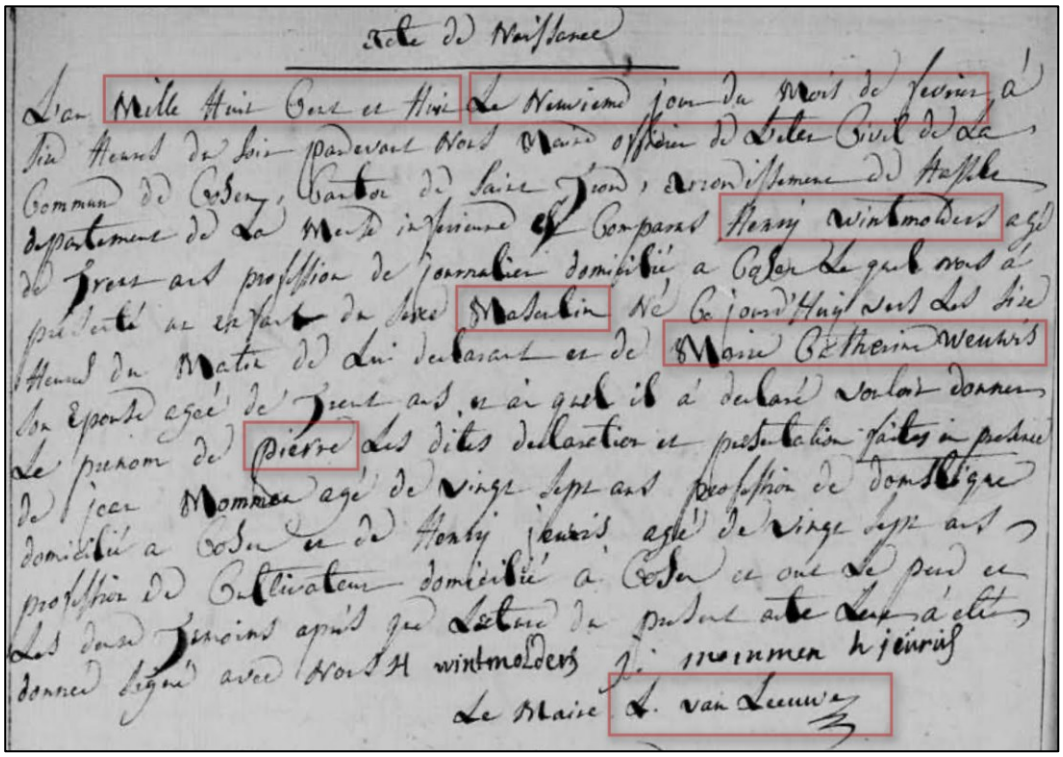

Geboorteakte van Pieter Wintmolders van 9 februari 1808.

Gegevens in de omkaderde vakken:

- *Mille huit cent et huit le neuvième jour du mois de fevrier*
- *Henry Wintmolders (vader)*
- *Masculin (mannelijk)*
- *Marie Catherine Meuwis (moeder)*
- *Pierre (Pieter)*
- *Burgemeester L. van Leeuwe*

Weetje: De vrouw van Pieter Wintmolders, Anna Elisabeth Jeuris (1813-1882), haar ouders woonden in de Mooshoekwinning (Breestraat). Haar broer Bernard Jeuris (1823-1905) was burgemeester (1869-1905) van Kozen, tot zijn dood. Constantinus Wintmolders, de vader van Melanie Wintmolders (1859-1941) gehuwd met Henri Wintmolders woonden ook in een hoeve in de Breestraat. Haar Oom Pieter Jan Hendrik Wintmolders (1828-1916) die woonde in een hoeve in de Opcosenstraat en werd na de dood van Bernard Jeuris burgemeester, in 1906 waarnemend burgemeester en later burgemeester van Kozen tot zijn dood in 1916. Deze burgervader was o.a. oud-voorzitter van de katholieke scholen, de kerkfabriek, voorzitter van de Boerenbond enz.

Handtekening van Pieter en Henri Wintmolders

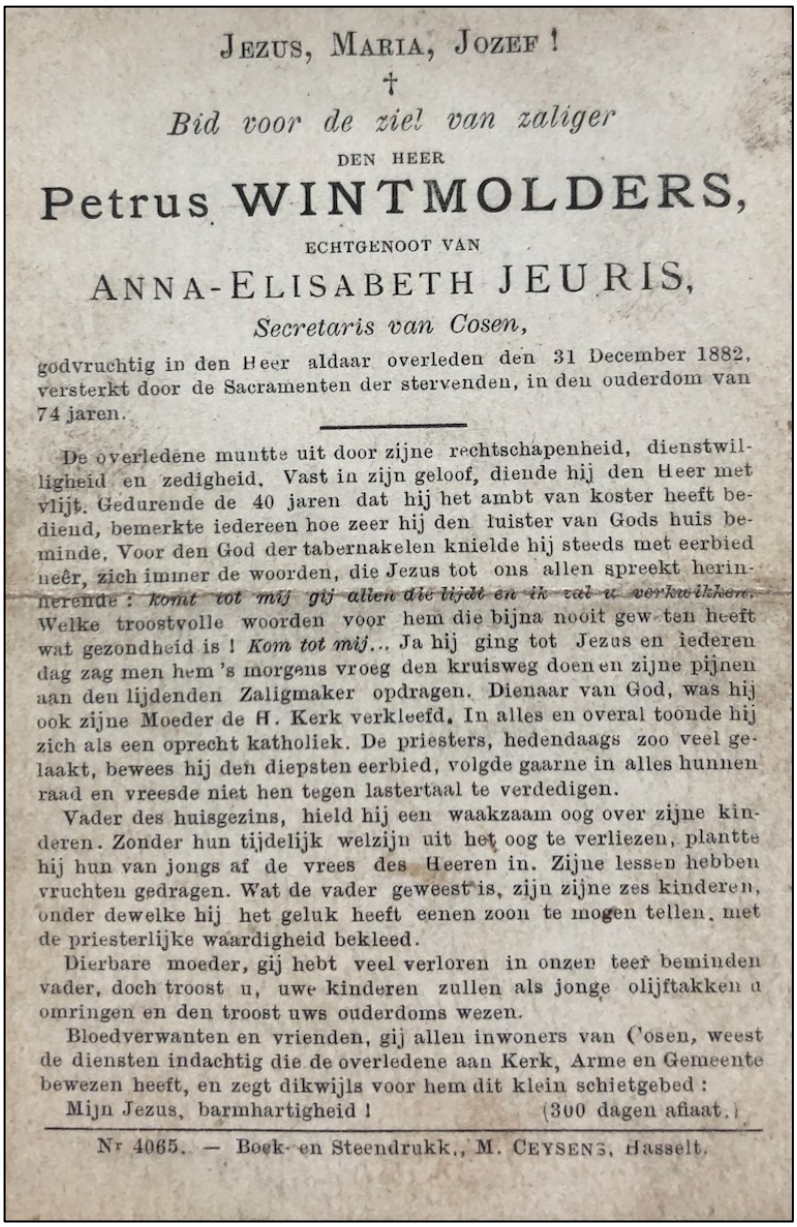

JEZUS, MARIA, JOZEF !

†

Bid voor de ziel van zaliger

DEN HEER

Petrus WINTMOLDERS,

ECHTGENOOT VAN

ANNA-ELISABETH JEURIS,

Secretaris van Cosen,

godvruchtig in den Heer aldaar overleden den 31 December 1882, versterkt door de Sacramenten der stervenden, in den ouderdom van 74 jaren.

De overledene muntte uit door zijne rechtschapenheid, dienstwilligheid en zedigheid. Vast in zijn geloof, diende hij den Heer met vlijt. Gedurende de 40 jaren dat hij het ambt van koster heeft bediend, bemerkte iedereen hoe zeer hij den luister van Gods huis beminde. Voor den God der tabernakelen knielde hij steeds met eerbied neêr, zich immer de woorden, die Jezus tot ons allen spreekt herinnerende : *komt tot mij gij allen die lijdt en ik zal u verkwikken.* Welke troostvolle woorden voor hem die bijna nooit gewenten heeft wat gezondheid is ! *Kom tot mij...* Ja hij ging tot Jezus en iederen dag zag men hem 's morgens vroeg den kruisweg doen en zijne pijnen aan den lijdenden Zaligmaker opdragen. Dienaar van God, was hij ook zijne Moeder de H. Kerk verkleefd. In alles en overal toonde hij zich als een oprecht katholiek. De priesters, hedendaags zoo veel gelaakt, bewees hij den diepsten eerbied, volgde gaarne in alles hunnen raad en vreesde niet hen tegen lastertaal te verdedigen.

Vader des huisgezins, hield hij een waakzaam oog over zijne kinderen. Zonder hun tijdelijk welzijn uit het oog te verliezen, plantte hij hun van jongs af de vrees des Heeren in. Zijne lessen hebben vruchten gedragen. Wat de vader geweest is, zijn zijne zes kinderen, onder dewelke hij het geluk heeft eenen zoon te mogen tellen, met de priesterlijke waardigheid bekleed.

Dierbare moeder, gij hebt veel verloren in onzen teer beminden vader, doch troost u, uwe kinderen zullen als jonge olijftakken u omringen en den troost uws ouderdoms wezen.

Bloedverwanten en vrienden, gij allen inwoners van Cosen, weest de diensten indachtig die de overledene aan Kerk, Arme en Gemeente bewezen heeft, en zegt dikwijls voor hem dit klein schietgebed :

Mijn Jezus, barmhartigheid ! (300 dagen afaat.)

Nr 4065. — Boek- en Steendrukk., M. CEYSENS, Hasselt.

Bidprentje van Petrus Wintmolders.

2de generatie

Henri Wintmolders (1857-1931) gehuwd met Melanie Wintmolders nam de taak van zijn vader over in 1882. Hij bouwt vermoedelijk het stenen huis langs het lemen huis in de Dorpsstraat. Toch vind ik zijn naam reeds in mei 1874 bij de plannen van de verbouwing van de oude kerk terug. Hij was toen nog maar 17 jaar, waarschijnlijk in opdracht van zijn vader.

Henri Wintmolders was 43 jaar gemeentesecretaris van Kozen tot eind 1925. Hij was 30 jaar gemeentesecretaris van Wijer. Tevens 42 jaar gemeenteontvanger, 36 jaar ontvanger kerkfabriek en 30 jaar voorzitter van spaar- en leengilde.

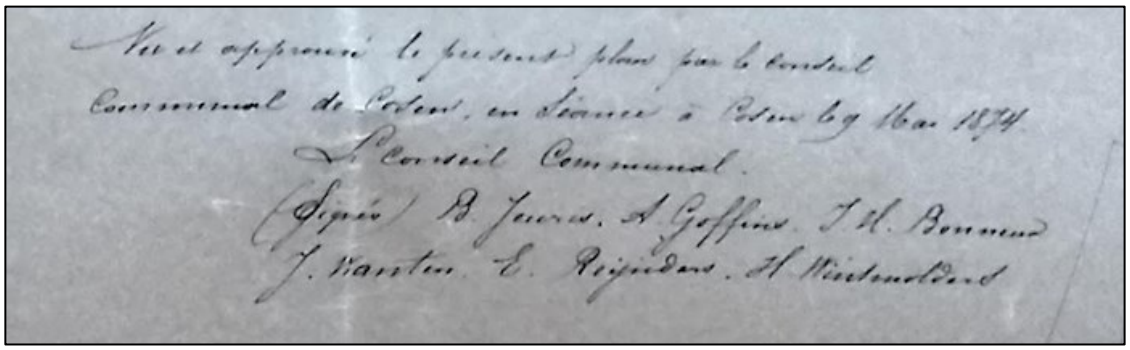

De naam van Henri op de plannen van de verbouwing van de oude kerk.

Henri was niet alleen gemeentesecretaris, maar ook nog…

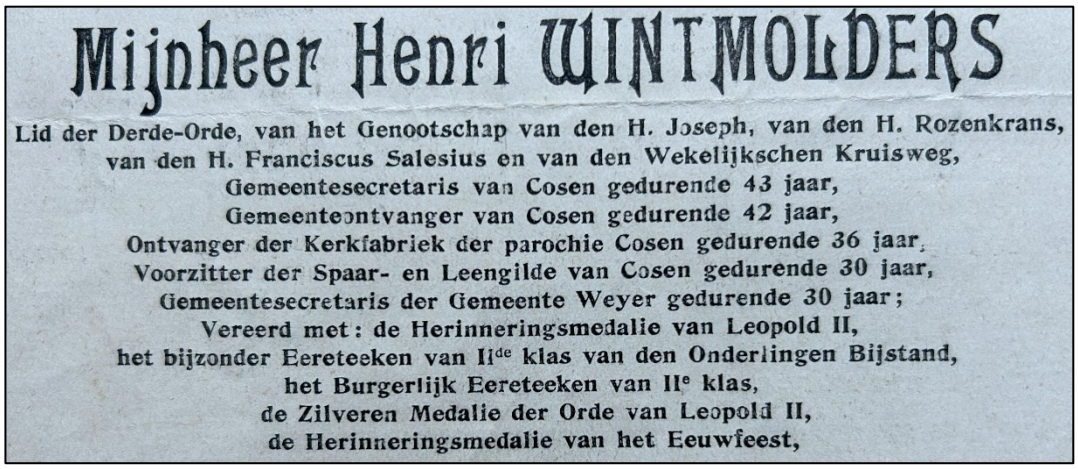

Mijnheer Henri WINTMOLDERS

Lid der Derde-Orde, van het Genootschap van den H. Joseph, van den H. Rozenkrans, van den H. Franciscus Salesius en van den Wekelijkschen Kruisweg,
Gemeentesecretaris van Cosen gedurende 43 jaar,
Gemeenteontvanger van Cosen gedurende 42 jaar,
Ontvanger der Kerkfabriek der parochie Cosen gedurende 36 jaar,
Voorzitter der Spaar- en Leengilde van Cosen gedurende 30 jaar,
Gemeentesecretaris der Gemeente Weyer gedurende 30 jaar;
Vereerd met: de Herinneringsmedalie van Leopold II,
het bijzonder Eereteeken van IIde klas van den Onderlingen Bijstand,
het Burgerlijk Eereteeken van IIe klas,
de Zilveren Medalie der Orde van Leopold II,
de Herinneringsmedalie van het Eeuwfeest,

3de generatie

Theodardus (Darke) Wintmolders (1897-1978) gehuwd met Schoemans Fernanda (1899-1993) werd benoemd tot gemeentesecretaris van Kozen op 29/12/1925 tot hij op 01/07/1964 na 40 jaar dienst op pensioen ging. Op 23/12/1930 werd hij ook benoemd tot ontvanger. Darke, zoals men hem noemde, was als 10-jarige al een geoefende ruiter. Na zijn humaniora werd hij vrijwilliger bij de ruiterij van het Belgische leger en was reserve luitenant II-reg. lansiers. Darke huwde op de Kortenbos en ging er later ook wonen.

In 1928 deed hij beroep op Pastoor Eyckers van de Kortenbos om de ruiterij toe te voegen aan de Processie. Vanaf 1932 zouden er voor het eerst paarden en ruiters aan de processie toegevoegd worden, onder het bevel van Theodardus Wintmolders. Pastoor Eyckers werd tot Majoor benoemd. Eerst nog in legeruniform, later werd de lans vervangen door een lange stok met een wapperende vlag. Ze droegen een witte vest, een witte mantel met een M op de linkerzijde en een witte alpenmuts met een kaki broek. Die kleren werden door de duitsers tijdens de oorlog ontvreemd. Vanaf 1942 was er de eerste paardenommegang. De stoet vertrok vanaf zijn huis dicht bij de Basiliek en ging tot op de weide van de familie Gilot, die woonde in de Hoeve Kasselaar richting Kozen. Veel van onder de oorlog heeft hij nooit gezegd, vertelde Fernand zijn zoon me. Niks eigenlijk, alleen wist hij te vertellen dat hij 's nachts naar het galgenbos ging, om verzetsstrijders te informeren. Hij had, zei Fernand, een foto van Hitler op zijn bureau liggen. Op een bepaald moment hoorde hij geroezemoes en zette hij de foto van Hitler recht op zijn bureel. Dat was zijn geluk geweest, want anders was hij toen dood gebleven. Welke rol hij echt gespeeld heeft zullen we nooit te weten komen. In Kozen zijn geen jongens opgeroepen om te gaan werken in Duitsland. Hij had de jongensnamen in het bevolkingsregister vrouwelijk gemaakt. Er zijn er wel een paar opgepakt die verraden geweest zijn.

KOZEN

GEMEENTESEKRETARIS MET RUST. — Na een verdienstelijke ambtsperiode van 40 jaar, ging de h. Theo Windmolders, Oudstrijder 1940-1945, Reserve-officier, Gemeentesekretaris te Kozen, op rust. Hij was sekretaris onder de hh. burgemeesters S Senden; A. Wintmolders; J. Jeuris; E. Esselen; E. Haesevoets en JP. Vaes.

De gemeenteraad hield eraan dit afscheid te vieren tijdens een receptie ten gemeentehuize, waar de erewijn werd geschonken en aan de gepensioneerde een prachtige zetel werd aangeboden. De h. burgemeester J. Vaes hield eerst een rede waarin de vele gepresteerde werkzaamheden van de h. Wintmolders tijdens zijn lange loopbaan werden aangeduid. In naam van de Weggevoerden en van de Leden van het Geheime Leger nam dan raadslid A. Paesmans het woord en bracht in herinnering al hetgeen door de sekretaris tijdens de oorlog en de bezetting 1940-1945 werd gedaan voor de bevolking van Kozen. Vervolgens werd het woord gevoerd door E.H. pastoor Croymans en door de heer schepen Vrijdaghs.

Na al die toespraken nam de gemeentesekretaris het woord en diep ontroerd dankte hij.

Nog lang werd dit gezellige feest voortgezet in een vrolijke sfeer. Wij wensen de heer Theo Wintmolders een welverdiende rust en nog vele jaren.

HBVL 8 juli 1964

Drie generaties onder één dak, dat was normaal. Tot 1931 woonden niet alleen Henri en Melania op de hoeve in de Dorpsstraat, ook hun ongehuwde kinderen Alfons en Maria Eugenie. Een paar maanden na de dood van Henri komt Anna, hun dochter gehuwd met Vital Libens, wonen op de boerderij samen met hun twee kinderen. Zij bouwen een nieuwe hoeve op de Bergstraat.

In 1933 huwde Darke Wintmolders met Schoemans Fernanda uit Brustem, ook zij komen op de hoeve wonen. Hun knecht Gustaaf Bonneux, geboren te Kozen op 05/02/1917 (zoon van Christiaan Joseph en Creten Maria Ludwina) was ingeschreven op de hoeve in de Dorpsstraat tot hij huwde op 25/10/1945. Ook zijn jongere broer Emiele Joseph geboren 10/09/1918 is inwonende knecht geweest op de boerderij van de gemeentesecretaris en is later verhuisd naar Wijer. Op de boerderij werd de hoeveboter verkocht als Gezouten Inlandse Hoeveboter van het Lancierenhof, Wintmolders Cosen.

Darke kocht dit huis uit 1918 op de Hasselstsesteenweg na zijn huwelijk.

Hier kwamen de ruiters samen, die in 1932 aan de processie toegevoegd werden.

Een bouwvergunning kon soms nogal lang op zich laten wachten.

Mijn vader Gaston Appeltans vroeg in 1958 een bouwvergunning aan bij Darke. Mijn grootvader, die metselaar was en menige huizen in Kozen gemaakt had, wist hoe hij een bouwvergunning moest krijgen. Mijn vader nam twee flessen Elixir mee en 14 dagen later waren de plannen goedgekeurd.

Inwijding van Pastoor Esselen in 1942 te Kozen. Op de voorgrond zien we Theodarus (Darke) Wintmolders in zijn processie-uniform. Rechts op de foto de boerderij Lansierenhof van de familie Wintmolders. Op de achtergrond de kerk van Kozen. De huidige situatie, zie inzet foto linksboven.

De hoeve wintmolders rond 1960 vanuit het standpunt op de veldweg langs café 't Koetske

Uithangbord van café 't Koetske

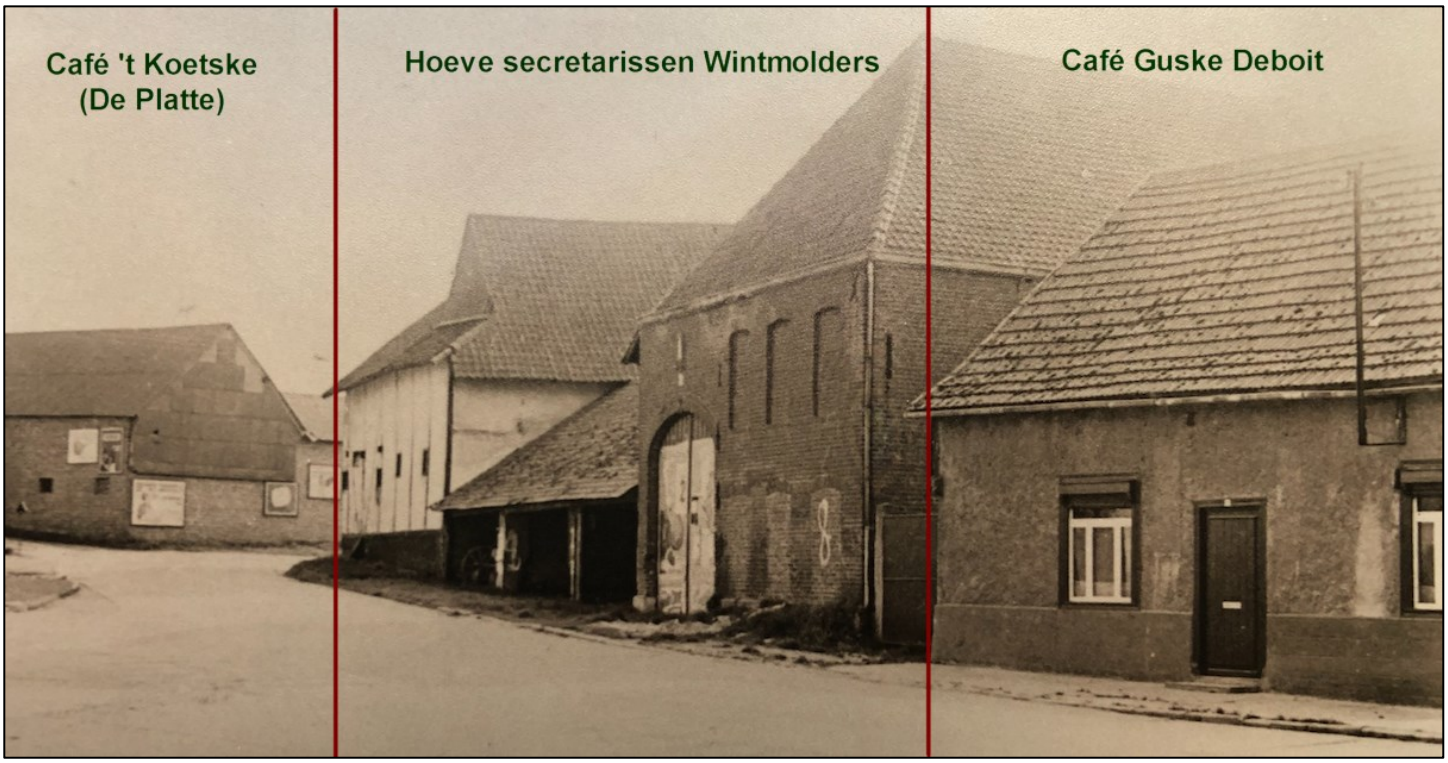

Dorpsstraat te Kozen in de jaren 1950/60.

De huidige situatie van dit gedeelte van de straat met aanduiding van de oude gebouwen.

Paula Smolders, die ook rond 1958 haar bouwplannen binnenbracht, vertelde me het omgekeerde verhaal. Ze diende de plannen in en na een paar maanden ging ze terug naar het gemeentehuis. Darke antwoordde dat ze nog niet terug waren van stedenbouw. Paula vertrok met een boze blik en kreeg plots haar plannen in de mot. Ze lagen nog op de plek waar Darke ze destijds had gelegd. Ze pakte de plannen vast en sloeg Darke ermee op zijn hoofd. Hier zijn de plannen en zorg maar dat ze rap in orde zijn. Twee weken later konden ze aan hun huis beginnen.

Chocolade en een dikke sigaar.

De kinderen van Jhang Appeltans werken bij hun vader, mijn grootvader. Ook een paar schoonzoons en de oudste neven van mij moesten mee om te dienen, maar als het slecht weer was kregen ze het weerverlet en moesten ze een stempel gaan halen op het gemeentehuis voor 10 uur.

Publicatie van de hoeveboter van het Lancierenhof te Kozen.

Maar het viel al eens voor dat ze in café "Het Koetske" ene gingen drinken en dat ze te laat waren. Om te voorkomen dat ze geen stempel zouden krijgen, vroegen ze aan Tineke de cafébazin wat sigaren en reepjes chocolade. Daarmee vertrokken ze naar Darke, die begon eerst van zijn neus te maken dat ze te laat waren. Dan duwden ze hem wat chocolade repen en sigaren in zijn handen en dan zei hij "Moet ge voor morgen en overmorgen ook een stempel hebben?" en de chocolade was dik terugverdiend.

Mijn vader, Gaston Appeltans en Darke op het gemeentehuis van Kozen in 1958.

4de generatie

Fernand Wintmolders (°1938) gehuwd met Lea Schoenaerts (°1941-†1992).
Fernand werd op 25 juni 1964 benoemd tot de laatste gemeentesecretaris van Kozen en zal vanaf 1977 overgeplaatst worden naar Nieuwerkerken. Bij de fusie in 1970 had Jos Creten, gemeentesecretaris Wijer ook al eens moeten verhuizen en hielp op het gemeentehuis met de dagelijkse taken. Nu moesten de heren naar Nieuwerkerken. En daar was al een gemeentesecretaris. Vanaf 1977 betaalde Nieuwerkerken drie lonen uit als gemeentesecretaris, Jos Schoofs (NWK) , Jos Creten (Wijer) en Fernand Wintmolders (Kozen). Fernand was vanaf 1977 vervangende gemeentesecretaris.

KOZEN

BENOEMING TOT GEMEENTESEKRETARIS. — In de gemeenteraadszitting van 14 juni bekrachtigd door de h. Gouverneur op 25 juni werd de h. Fernand Windmolders de bekende voetbalspeler van Sp. Alken, benoemd tot gemeentesekretaris in opvolging van zijn vader, de h. Theo Windmolders, die op rust ging.

In juni behaalde de h. Fernand Wintmolders met onderscheiding het diploma in Administratief Recht.

Een zeldzaam feit is dat de familie Wintmolders aa de gemeente Kozen thans haar vierde afstammeling geeft voor het ambt van gemeentesekretaris en dit na achtereenvolgens de hh. Wintmolders Pieter (1852-1882); Wintmolders Henri (1882-1925) en Wintmolders Theo (1925-1964).

We wensen de nieuwe gemeentesekretaris van harte proficiat !

HBVL 20 juli 1964

Fernand zal werken onder burgemeester Jozef Vaes (1964), André Gilot (1965-1976) en in Nieuwerkerken onder burgemeester Maurice Secretin en burgemeester Louis Germeys.

Tijdens mijn zoektocht over de familie Vesters, mijn grootmoeder aan moeders kant, vind ik dit artikel uit "Procesdossiers in beledigingszaken voor de Schepenbank van Herk-de-Stad. 1761-1789 (Het oude land van Loon)" door Rombout Nijssen. Hierna de tekst:

***Paul Wintmolders, stadssecretaris van Herk-de-Stad (1762)**

Herk-de-Stad had ook een stadssecretaris in zijn rangen. Getuige deze klacht tegen Burgemeester Roosen.
Ook publieke personen konden klacht indienen wegens beledigingen die zij hadden ondergaan bij de uitoefening van hun ambt. In mei 1762 daagde Paul Wintmolders, stadssecretaris van Herk en ambtshalve ook secretaris van het college van provisoren van de armentafel en van het hospitaal, burgemeester en Oud-Heilige-Geestmeester[2] Joannes Roosen voor de schepenbank. Die had immers een bevel om namens de Heilige-Geesttafel een betaling te verrichten aan Chirurgijn Druijnenniet, alleen niet uitgevoerd maar ook het bevelschrift van de provisoren dat door Paul Wintmolders op schrift gesteld was, vals genoemd en in het openbaar verscheurd. Burgemeester Joannes Roosen weigerde voor de Herkse schepenbank te verschijnen en tekende beroep aan bij de schepenen van Luik. De Luiker schepenen trokken de zaak vanaf juni aan zich, waarna Roosen het er vooral op toelegt het proces te rekken door procedurefouten aan te voeren. Deze Zaak liep uiteindelijk, in mei 1763, op een akkoord tussen beide partijen uit. (bron: HRA, SH, nr 293)

Niet alleen in Kozen en Herk-de-Stad zit het bloed van de Wintmolders als Gemeentesecretatis. Beringen heeft sinds 2001, **Luc Vrijdaghs** als Gemeentesecretaris. Zijn moeder is Wintmolders Maria uit Kozen.

De broer van de eerste gemeentesecretaris van Kozen is Jan Wintmolders. Jan zijn achterachter-kleinzoon Luc Vrijdaghs[3], opgegroeid in Kozen is sinds 2001 gemeentesecretaris van Beringen. Hij is de tweede zoon van René Vrijdaghs en Maria Wintmolders. Ze woonden in de Eendepoelstraat te Kozen. Luc bracht zijn jeugdjaren door in Kozen en heeft nog regelmatig contact met zijn jeugdvrienden. Luc is van 1962 en zat bij Meester Vandebos in de Jongensschool van Kozen die langs het gemeentehuis lag, waar op dat moment Fernand Wintmolders gemeentesecretaris was.

Nestor Appeltans en Luc Vrijdaghs

[2] Een Heilige Geestmeester beheerde de kas van de tafel van de Heilige Geest. de kerkelijke parochiële instelling die zorg droeg voor de armenzorg.
[3] Zie stamboom op de volgende bladzijden.

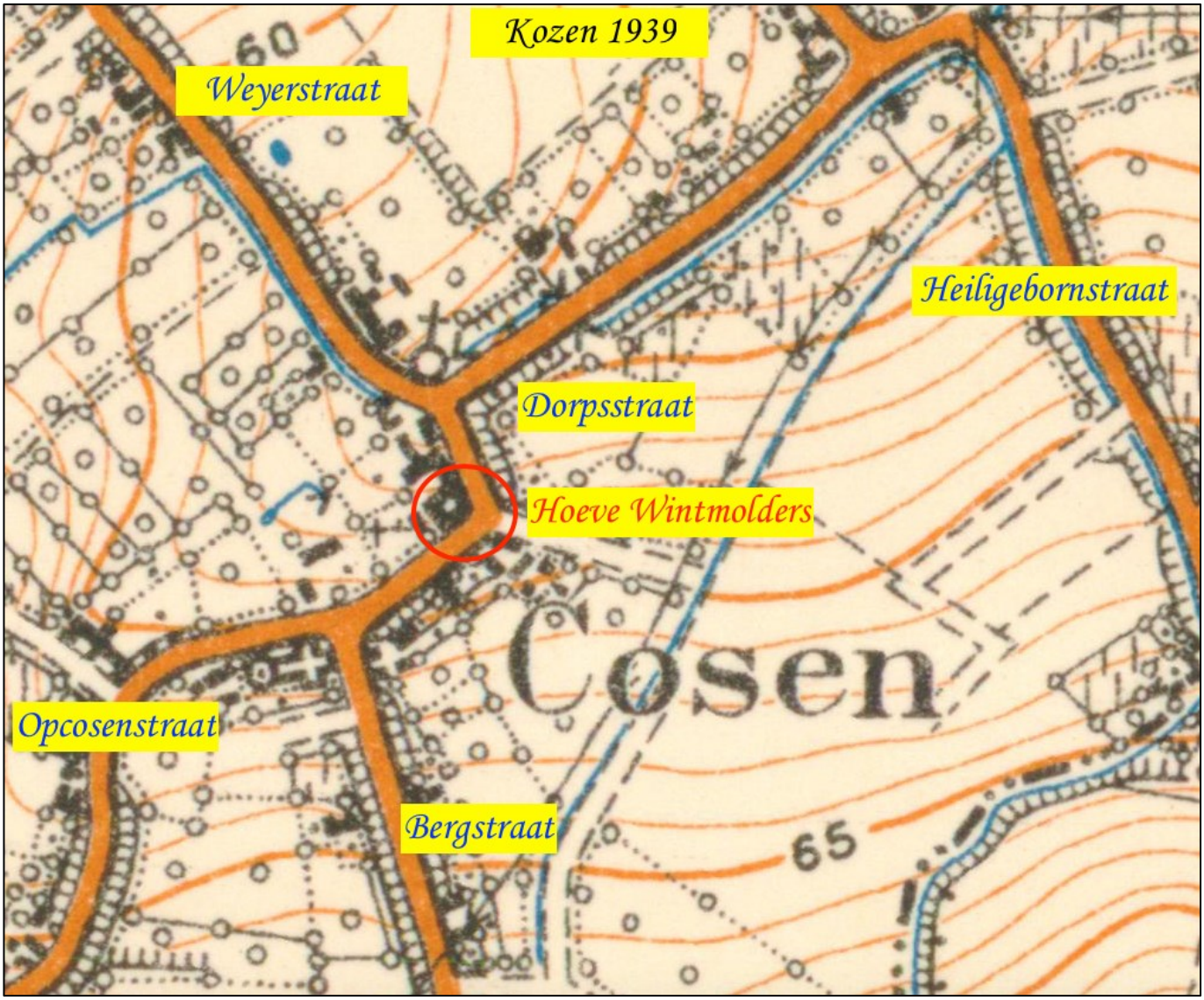

Kaart uit 1939 met aanduiding van de "Hoeve Wintmolders".

Foto uit 1973: Het oud gemeentehuis van Kozen met aanpalend de jongensschool, sinds 1986 Buurthuis "Ter Cose". De linkerkant van fungeerde als gemeentehuis (nu Bib) met daarboven het schoolhuis. De woonst van het schoolhoofd. Aan de rechtergevel de inkomdeur van de jongensschool. Via de hal kon men naar de twee klassen van de Jongensschool (nu Polyvalente zaal)

Parenteel Sebastiaan Wintmolders en Elisabeth Bruynix

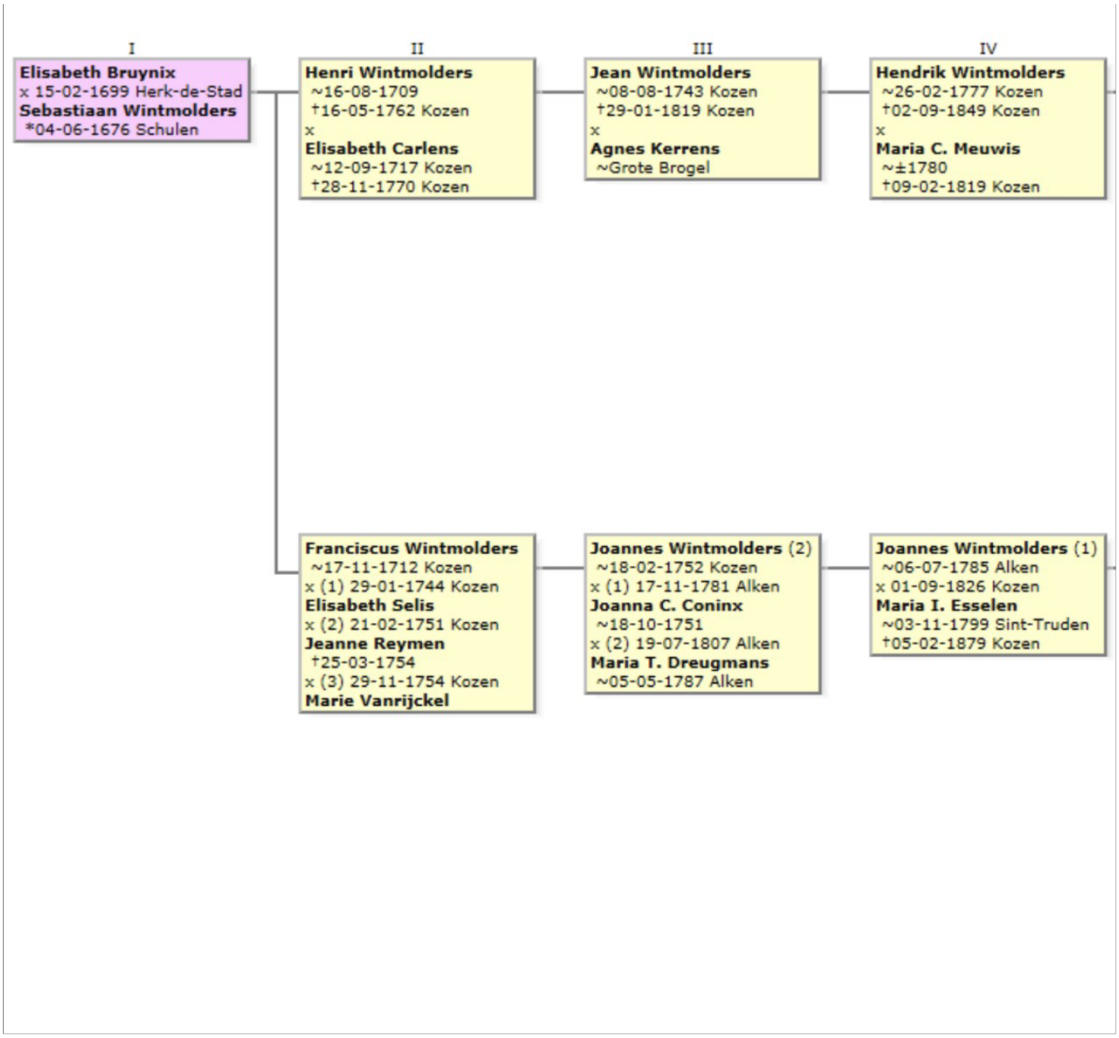

Deze stamboom is beperkt. Hij bevat niet alle kinderen en is alleen bedoeld om het verband te zien tussen de stamouders en de vier generaties secretarissen.

De stamboom van de Windmoldersen in Kozen bestaat uit twee takken.
Zie hierboven, onder generatie II

- *Henri Wintmolders*
- *François (Franciscus) Wintmolders*

Henricus en Melanie Wintmolders ② hadden dezelfde betovergrootouders. Vandaar ook dat ze twee maal voorkomen in de stamboom.

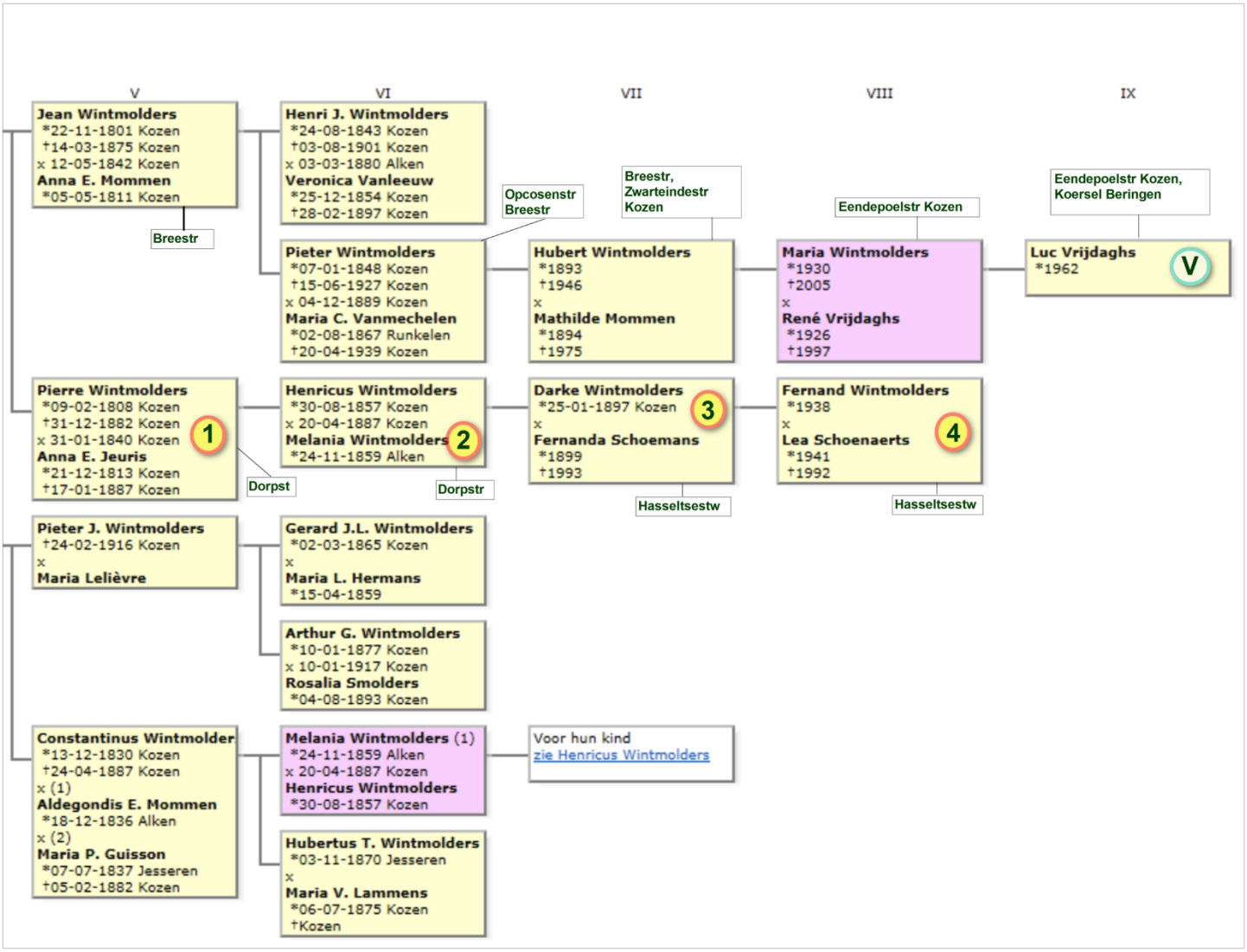

Op het bovenstaande stamboom-gedeelte vinden we de 4 generaties secretarissen Wintmolders terug, aangeduid met de nummers 1, 2, 3, 4.
Luc Vrijdaghs, gemeentesecretaris van Beringen is met een "V" aangeduid.

De woonplaats van de voornaamste families is met een label aangeduid.

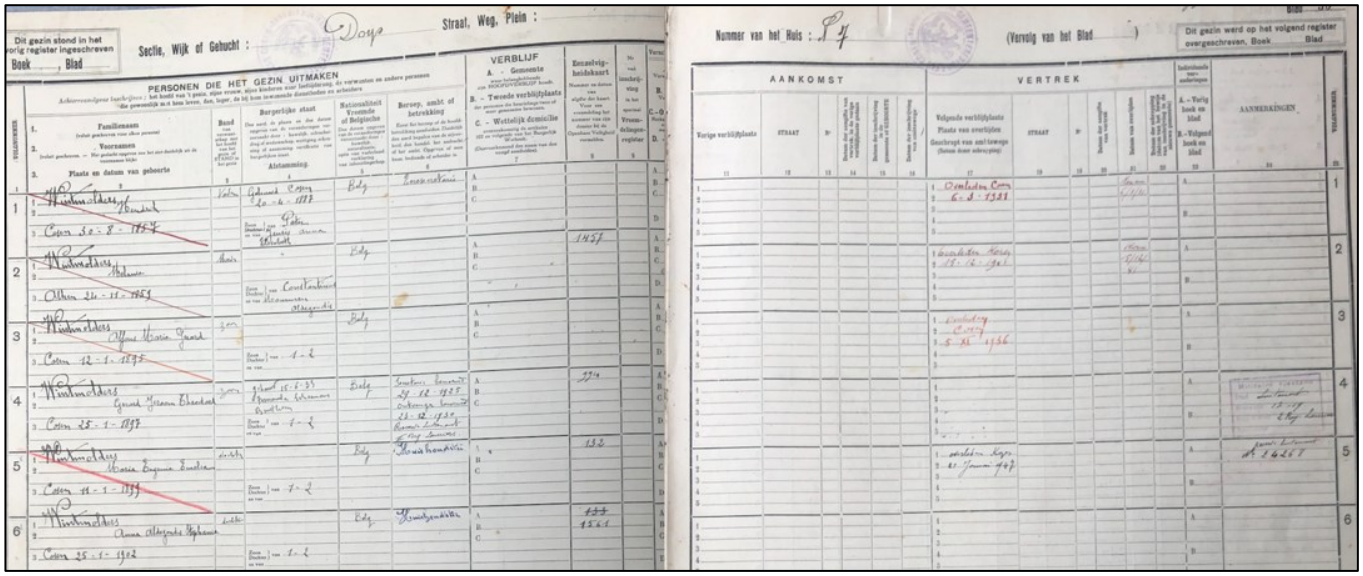

Bevolkingsregister Kozen 1931-1940. Dorpsstraat 7.
Echtpaar Hendrik en Melania Wintmolders en 4 kinderen.

NIEUWERKERKEN VIERT DE BEVRIJDING 1944 – 1994

Door Luc Schepens en Nestor Appeltans

Dit jaar is het 80 jaar geleden dat de bevrijding van WO2 plaatsvond. In 1994 werd de 50-jarige herdenking in Nieuwerkerken uitgebreid gevierd.

Hierna het verslag daarvan op basis van een document uit 1994 van Firmin Secretin (zie hiernaast), aangevuld met foto's en extra informatie.

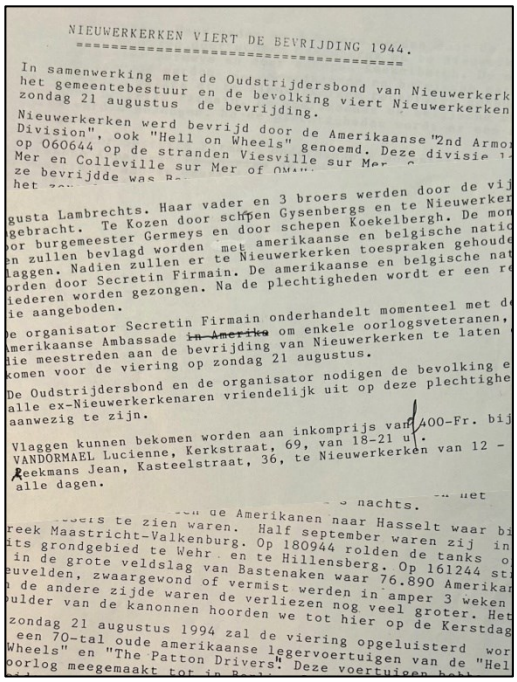

NIEUWERKERKEN VIERT DE BEVRIJDING 1944.

In samenwerking met de Oudstrijdersbond van Nieuwerkerk
het gemeentebestuur en de bevolking viert Nieuwerkerken
zondag 21 augustus de bevrijding.

Nieuwerkerken werd bevrijd door de Amerikaanse "2nd Armo
Division", ook "Hell on Wheels" genoemd. Deze divisie
op 060644 op de stranden Viesville sur Mer
Mer en Colleville sur Mer of OM
ze bevrijdde was B
het

gusta Lambrechts. Haar vader en 3 broers werden door de vij
gebracht. Te Kozen door schepen Gysenbergs en te Nieuwerker
or burgemeester Germeys en door schepen Koekelbergh. De mon
en zullen bevlagd worden met amerikaanse en belgische natio
laggen. Nadien zullen er te Nieuwerkerken toespraken gehoude
orden door Secretin Firmain. De amerikaanse en belgische na
iederen worden gezongen. Na de plechtigheden wordt er een re
ie aangeboden.

e organisator Secretin Firmain onderhandelt momenteel met de
merikaanse Ambassade ~~in Amerika~~ om enkele oorlogsveteranen,
die meestreden aan de bevrijding van Nieuwerkerken te laten
komen voor de viering op zondag 21 augustus.

De Oudstrijdersbond en de organisator nodigen de bevolking e
alle ex-Nieuwerkerkenaren vriendelijk uit op deze plechtighe
aanwezig te zijn.

Vlaggen kunnen bekomen worden aan inkomprijs van 400-Fr. bij
VANDORMAEL Lucienne, Kerkstraat, 69, van 18-21 u.
Reekmans Jean, Kasteelstraat, 36, te Nieuwerkerken van 12 -
alle dagen.

nachts.

de Amerikanen naar Hasselt waar bi
reek Maastricht-Valkenburg. Op 180944 rolden de tanks o
its grondgebied te Wehr en te Hillensberg. Op 161244 st
in de grote veldslag van Bastenaken waar 76.890 Amerikan
euvelden, zwaargewond of vermist werden in amper 3 weken
de andere zijde waren de verliezen nog veel groter. Het
ulder van de kanonnen hoorden we tot hier op de Kerstdag
zondag 21 augustus 1994 zal de viering opgeluisterd wor
een 70-tal oude amerikaanse legervoertuigen van de "Hel
Wheels" en "The Patton Drivers". Deze voertuigen
oorlog meegemaakt tot

In samenwerking met de Oud-strijdersbond van Nieuwerkerken, het gemeentebestuur en de bevolking viert Nieuwerkerken op zondag 21 augustus de bevrijding.

Nieuwerkerken werd bevrijd door de Amerikaanse "2nd Armored Division", ook "Hell on Wheels" genoemd.

Deze divisie landde op 06 juni 1944 op de stranden van Vierville-sur-Mer, Saint-Laurent-sur-Mer en Colleville-sur-Mer of OMAHA BEACH. De eerste stad die ze bevrijdde was Bayeux. Ten zuiden van Rouen in Elbeuf had het zoveelste hevig gevecht plaats waar de Duisters 93 tanks verloren. Na dat ze de Seine overstaken in Rouen op 28-29 augustus reden ze 100 km in 3 dagen. Eens over de rivier de Somme, beroemd om veldslagen in 1914-1918, reed de divisie in 6 kolonnes tot de Belgische grens. In de streek van Marchiennes (FR) werd een Duits konvooi van 165 voertuigen bij een verrassingsaanval uitgeschakeld door de "2nd Armored Division" onder bevel van "Major-General Edward H. BROOKS en Colonel Sidney HINDS".

Te Rumes was deze divisie samen met de "82nd Armored Division Reconnaissance Battalion" op Belgisch grondgebied op 02 september 1944. Na Doornik, Gembloux, Tienen, Zoutleeuw, Binderveld werd op 06 september 1944 om 15:30 ook Nieuwerkerken bevrijd, juist 3 maanden na de landing.

Colonel Sidney Hinds, General Eisenhower, Prime Minister Churchill and Major General Brooks overseeing preparations for D-Day.

De mensen bevlagden in aller haast hun huizen met de Belgische driekleur. De blijdschap en het enthousiasme van de bevolking was geweldig, geuit met handgeklap en gejuich. Grote mensen weenden, niet van verdriet, maar die keer van vreugde. Soms hield de kolonne even halt om de soldaten even de hand te drukken, bloemen en kusjes werden door de meisjes aan de bevrijders gegeven. De soldaten deelden snoep uit aan de kinderen en sigaretten aan de grote mensen. In Nieuwerkerken had geen gevecht plaats. De Duitsers hadden 2 dagen voordien het hazenpad gekozen. Dat gebeurde meestal ’s nachts.

Bevrijding van Nieuwerkerken 06 september 1944

Inwoners op een vernielde tank.

Op 06 september zijn de eerste Amerikanen in Kozen, zo verklaart althans Jules Coenen, als hij na de oorlog aangeeft dat een Amerikaanse tankeenheid van 06 tot 16 september 1944 gebruik maakt van zijn weilanden aan de Eendenpoel om er hun kamp op te slaan. Maar liefst negen hectare weiland, zo verklaart Coenen, zijn door de Amerikaanse tanks en vrachtwagens beschadigd en moeten hersteld worden. Tijdens de bevrijdingsdagen in september 1944 worden weilanden en akkers van Emile Buckers uit de Grotestraat door Amerikaanse eenheden bezet om er geschut op te stellen.

Van Nieuwerkerken reden de Amerikanen naar Hasselt waar bijna geen Duitsers te zien waren. Half september waren zij in de streek Maastricht-Valkenburg. Op 18 september 1944 rolden de tanks op Duits grondgebied te Wehr en te Hillensberg. Op 16 december 1944 streden ze in de grote veldslag van Bastenaken waar 76.890 Amerikanen sneuvelen, zwaargewond of vermist werden in amper 3 weken tijd. Aan de andere zijde waren de verliezen nog veel groter. Het gebulder van de kanonnen hoorden we tot hier op de Kerstdagen.

The Patton Drivers verzamelen

Op zondag 21 augustus 1994 zal de viering opgeluisterd worden met een 70-tal oude Amerikaanse leger-voertuigen van de "Hell on Wheels" en "The Patton Drivers". Deze voertuigen hebben de oorlog meegemaakte tot in Berlijn. De bestuurders en de begeleiders zullen geüniformeerd zijn zoals de Amerikanen die ons bevrijden. Het konvooi bestaande uit tanks, zware vrachtwagens, amfibiewagens, jeeps, motors en kanonnen (gewicht 18 ton, reikwijdte 26 km) zullen dezelfde weg afleggen als de Amerikanen op 06 september 1944. De start heeft plaats te Binderveld aan de gemeentegrens in de namiddag, rijdt nadien naar Nieuwerkerken, Wijer, Kozen en terug naar Nieuwerkerken. In elk dorp zullen bloemen worden neergelegd aan het monument van de oorlogsslachtoffers van beide wereldoorlogen.

Te Binderveld door schepen Herbots en door oud-strijder Bernard Herbots, die met de Amerikanen meestreed. Te Wijer door schepen Beutjens en Augusta Lambrechts. Haar vader en 3 broers werden door de vijand omgebracht. Te Kozen door schepen Gysenbergs en te Nieuwerkerken door burgemeester Germeys en door schepen Koekelbergh. De monumenten zullen bevlagd worden met Amerikaanse en Belgische nationale vlaggen.

Nadien zullen er te Nieuwerkerken toespraken gehouden worden door Secretin Firmin. De Amerikaanse en Belgische nationale liederen worden gezongen. De organisator Secretin Firmin onderhandelt momenteel met de Amerikaanse ambassade om enkele oorlogsveteranen, die meestreden aan de bevrijding van Nieuwerkerken te laten overkomen voor de viering op zondag 21 augustus 1994.

Na de oorlog werd aan de kerk van Wijer een monument geplaatst ter nagedachtenis van de familie Lambrechts

De Oud-strijdersbond en de organisator nodigen de bevolking en alle ex-Nieuwerkerkenaren vriendelijk uit op de plechtigheid aanwezig te zijn.

Vlaggen kunnen bekomen worden aan de inkoopprijs vanaf 400 fr. bij: VANDORMAEL Lucienne, Kerkstraat 69 van 18:00 tot 21:00.
REEKMANS Jean, Kasteelstraat 36 te Nieuwerkerken van 12:00 tot 14:00 alle dagen.

OM U VAN DIENST TE ZIJN...

Enkele woorden Engelsch.

Goeden morgen	Good morning
Goeden avond	Good night
Hoe stelt U het ?	How do you do ?
Niet al te zeer vermoeid	Not too tired
Heeft U geen dorst ?	Not thursty
Heeft U geen honger ?	Not hungry
Water	Water
Wijn	Wine
Bier	Ale - Beer
Brood	Bread
Boter	Butter
Ik heb geen vleesch	I have not any meat
Kom den avond doorbrengen bij ons ...	Come and spend your evening with us
Als 't u blieft	Please
Dank u	Thank you
Wij zijn zeer gelukkig u te zien	We are so glad to see you
Wij hebben vier jaar op u gewacht ...	We were waiting for four years
Houdt U van de Belgen	Do you like the Belgian people
Rechts houden	Keep to the right
Links houden	Keep to the left
Rechts inslaan	Turn to the right
Links inslaan	Turn to the left
Recht door	Straight on
Kortbij zijn er Duitschers	There are Germans quite near
Ginder zijn mijnvelden	There are mines in this direction
De Duitschers zijn gisteren vertrokken	The Germans flew away yesterday
Krijg ik a. u. b. een souvenir ?	Please give me a souvenir
Veel geluk	Good luck

Artikel uit "De Tram" van 19 september 1944 om de bevolking te helpen met het spreken van Engels tegen de bevrijders.

Nieuwerkerken viert bevrijding van '44

HBVL 2/7/1994

NIEUWERKERKEN.– Zondag 21 augustus zal Nieuwerkerken de bevrijding van 1944 vieren. Nieuwerkerken werd bevrijd door de Amerikaanse 2nd Armored Division, ook «Hell on Wheels» genoemd. Deze divisie landde op 6 juni '44 op de stranden van Viesville-sur-Mer, St. Laurent-sur-Mer en Colleville-sur-Mer. De eerste stad die ze bevrijdden was Bayeux. Daarna reden de Amerikanen richting België. Na Doornik, Gembloers, Tienen en Zoutleeuw werd op 6 september, om 15.30 uur, ook Nieuwerkerken bevrijd.

Op zondag 21 augustus 1994 zal de viering opgeluisterd worden met oude Amerikaanse voertuigen van «The Hell on Wheels» en «The Paton Drivers». Het konvooi met tanks, zware vrachtwagens, jeeps, amfibiewagens, motors en kanonnen zal dezelfde weg afleggen als de Amerikanen in 1944. De start vindt plaats aan de gemeentegrens in Binderveld. Vandaar gaat het naar Nieuwerkekren, Wijer, Kozen en terug naar Nieuwerkerken. In elk dorp zullen oudstrijders, samen met gemeentelijke beleidsvoerders, bloemen neerleggen aan het monument van de oorlogsslachtoffers van beide oorlogen.

Organisator Firmain Secretin onderhandelt momenteel met de Amerikaanse ambassade om enkele oorlogsveteranen, die meehielpen aan de bevrijding van Nieuwerkerken, te laten overkomen voor de viering in augustus.

Enkele voertuigen van de herdenking in 1994 aan het "Torenhof" in Kozen.

Artikel uit "Het Belang van Limburg" van 6 september 1994.

Firmin Secretin

Illegale affiches kondigen bevrijding Nieuwerkerken aan

"Laatste Duitsers met het geweer weggejaagd"

Nieuwerkerken.

Eind augustus reeds hangen verzetsmensen affiches op in Nieuwerkerken waarop de bevolking kan lezen dat de geallieerden nog maar 100 kilometer van Limburg verwijderd zijn, dat de bevrijding nabij is en dat de bevolking tot kalmte wordt aangemaand. De Duitsers worden met de dag zenuwachtiger. Nieuwerkerken heeft de hele bezetting een fors aantal Duitsers op het grondgebied moeten dulden. "Hiervoor werden op de heuvel van Begijnenbos een aantal barakken gebouwd. Later kwamen daar een radarinstallatie alsook twee uitkijktorens bij in de vorm van de Eifeltoren. In totaal waren er 150 man gekazerneerd." Herinnert zich Firmin Secretin van de plaatselijke oud-strijdersvereniging.

Op 1 augustus '44 hebben de Duitsers nochtans lelijk huisgehouden in Nieuwerkerken. In totaal worden 23 personen opgepakt, een van hen wordt ter plaatse doodgeschoten, acht sterven in de concentratiekampen.
Enkele dagen na het ophangen van de affiches beginnen de Duitsers met hun terugtocht. Eerst vertrekken de Tigertanks, nadien zet ook het voetvolk zich in beweging. De laatste twee Duitsers worden 3 dagen voor de bevrijding weggejaagd door René Vrancken. Hij joeg hen met zijn jachtgeweer de stuipen op het lijf. "Op woensdag 6 september om 15.30 uur hoorde ik opeens gejuich in het dorp." vertelt Secretin. "Het was bijna alsof er een voetbalwedstrijd bezig was, doch met dit verschil dat de vreugdekreten bleven aanhouden. Nieuwsgierig als ik was reed ik er naar toe, ik kon mijn ogen niet geloven toen ik ze zag: de Amerikanen! Tientallen tanks reden voorop, de eerste troepen waren zeer onrustig en hielden het geweer in aanslag. Het volgende konvooi was veel meer ontspannen, zij lachten, wuifden en namen bloemen in ontvangst. De dochters van de burgemeester deelden appelen en peren uit, wij van onze kant hebben die dag wel 200 eieren aan de soldaten overhandigd. In ruil voor de eieren kregen we van de Amerikanen snoep, vooral kauwgom. Voor ons was dit iets nieuw, de Amerikanen leerden ons dan ook hoe we het moesten eten. Gedurende een volle week werd er gevierd, veel gelachen, gedronken en straffe verhalen verteld. Sommigen hebben er zelfs een huwelijk aan overgehouden."

J.P.

OPEN MONUMENTENDAG 2024

Zaterdag 7 september 2024

De bijdrage van Heemkunde-Nieuwerkerken aan de Vlaamse Monumentendag in september is gewijd aan pastoor **Hubert Creten** (1823-1894) van Wijer, de 19de-eeuwse schrijver van volkse romans en gedichten.

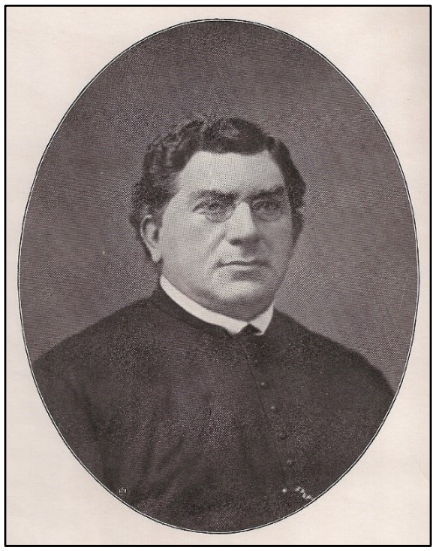

Pastoor Hubert Creten

Dit jaar is het immers 201 jaar geleden dat hij in Stevoort geboren werd. In meerdere publicaties werd hij reeds als bouwpastoor van o.a. de pastorij en de gemeenteschool in de kijker gezet. Maar dat pastoor Creten een tiental volkse romans en gedichten schreef is minder bekend, hetgeen nu onderwerp van de Monumentendag wordt.

Op **zaterdag 7 september** e.k. te **15 uur** wordt in de **kerk van Wijer** een dubbele hulde gebracht aan Creten. Iedereen is van harte welkom, gratis toegang.

- Historicus **Jan Gerits** zal er spreken over zijn literaire werken, publicatie pas verschenen in de reeks "Limburgse Monografieën".
- Romanschrijfster **Ina Stabergh** heeft recent de bekendste roman van Creten, "De zot van de kluis" uit 1857-'58, hertaald in het huidige Nederlands, en zal enkele fragmenten hieruit voorlezen.

Met een bloemenhulde aan Creten's grafmonument op het oude kerkhof wordt deze hulde besloten.

Jan Gerits

Ina Stabergh

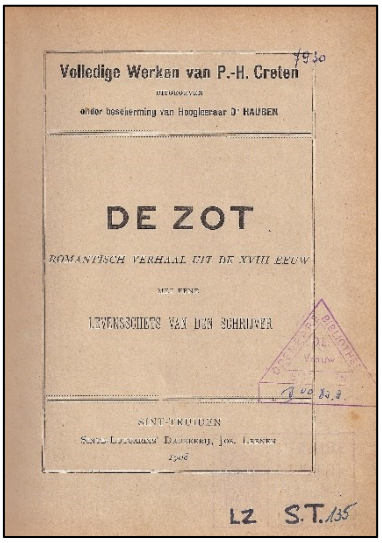

De Zot

INFO HEEMKUNDE NIEUWERKERKEN

www.heemkunde-nieuwerkerken.be

Tweemaandelijks informatieblad van Heemkunde Nieuwerkerken
20ste Jaargang – September – December 2024

Redactie- en coördinatieadres:
Valère Grauwels, Molenstraat 9, 3850 Nieuwerkerken

20

ISSN 2295-3531

HUBERT VANDENDIJK, OUD-STRIJDER VAN DE GROOTE OORLOG

Carine Bonneux

Een verhaal van moed en doorzettingsvermogen

Op het oorlogsmonument voor de oud-strijders van Kozen staat een zekere Hubert Vandendijk vermeld. De familie Vandendijk woonde niet te Kozen, wel in Wijer, en dus was de vraag waarom deze man vermeld werd op het monument van ons dorp. Na een uitgebreide speurtocht in het archief van mijn pa Jef Bonneux en dankzij de familie Vandendijk in Molenbeersel achterhaalde ik de identiteit en het levensverhaal van deze oorlogsheld.

Theodorus Hubertus Henri Vandendijk werd geboren in Wijer op 2 mei 1891 als zoon van Leopold Vandendijk en Maria Beutjens. In dat gezin werden elf kinderen geboren: zeven meisjes en vier jongens, van wie de eerstgeboren zoon Vital overleed als baby. Zo kwam het dat Hubert opgroeide als de oudste van drie jongens, in het gezelschap van veel zussen.

Het gezin Vandendijk-Beutjens woonde in een boerderij dichtbij het Mierhoopbos. Op een lijst van inwoners van Wijer in 1896, opgesteld door Jef Bonneux, vinden we dat Leopold Vandendijk op Zwarteinde[1] 6 woonde. Pieter Beutjens, de vader van Maria, bezat daar een aantal percelen grond.

Volgens de nieuwe militiewetgeving van 1909 was Hubert als oudste zoon verplicht zijn dienstplicht te vervullen. In die tijd duurde dat 15 maanden (infanterie, artillerie, genie) tot 24 maanden (cavalerie). Hij was nog maar net een half jaar thuis na het vervullen van zijn legerdienst toen de oorlog uitbrak in augustus 1914. Nu werd hij gemobiliseerd om naar het front te gaan. Zijn jongere broer Joseph had nog niet de dienstplichtige leeftijd van 19 jaar bereikt en werd niet opgeroepen,

[1] Omdat er in Kozen ook een Zwarteindestraat is, werd de naam aangepast bij de fusie van Kozen-Wijer in 1971. Een deel van het Zwarteinde in Wijer werd Grotestraat genoemd en een deel Mierhoopweg.

maar hij zou wel spionageactiviteiten uitvoeren tijdens de oorlog waarvoor hij later gedecoreerd werd. Hun jongste broer Arthur was slechts 14 jaar toen de oorlog begon.

Hubert vocht mee in de slag bij Antwerpen. Toen de Duitsers daar de overwinning behaalden, sloeg hij op de vlucht want hij wou niet in handen van de vijand vallen. Er werd op hem geschoten en hij kreeg twee kogels in zijn arm. Met slechts één goede arm slaagde hij erin de Schelde over te zwemmen naar het neutrale Nederland, waar zijn verwondingen verzorgd werden. Na een lange riskante tocht bereikte hij het huis van zijn oom Jozef Beutjens in Kozen.

Hubert vroeg aan zijn oom om te melden aan zijn ouders dat alles in orde was met hem en dat hij terugging naar het leger. Hij wou niet naar huis gaan omdat hij vreesde dat zijn ouders zouden proberen hem thuis te houden. Een soldaat die deserteerde en onderdook, vormde een gevaar voor het hele gezin en dat wou Hubert zijn familie niet aandoen. Daarom meldde Hubert zich opnieuw in het leger te Tienen.

Hubert met twee zussen

Hij streed in Luik en kwam ook daar in een gevaarlijke situatie terecht, toen zijn compagnie omsingeld werd door de Duitsers. Hubert kon weer ontsnappen en ging naar zijn zus die in Luik woonde. Daar verruilde hij zijn militaire kleding voor burgerkleding. Zo slaagde hij erin door de Duitse linie te breken en tot bij het leger aan de IJzer te raken om zich weer voor dienst te melden. Hij vocht in de loopgravenoorlog tot aan het einde van de oorlog. De talloze brieven die hij aan zijn familie schreef kwamen helaas nooit terecht maar bleven ergens in Nederland liggen. Pas in 1954 werden zijn brieven ontdekt op een zolder in Zundert en doorgestuurd naar zijn toenmalige adres in Molenbeersel. Jammer genoeg zijn die brieven verloren gegaan.

Als 22-jarige jongeman was Hubert naar het leger getrokken en pas op 29-jarige leeftijd werd hij een jaar na het einde van de oorlog uit dienst ontslagen. Hij zei altijd tegen zijn kinderen dat hij precies twee dagen minder dan 7 jaar soldaat was geweest. Toen Hubert terugkeerde in Wijer, was niets in zijn jonge leven nog hetzelfde. Zijn moeder en zijn jongste broer Arthur waren in 1915-1916 gestorven tijdens een tyfusepidemie in Wijer. Zijn vader was in Kozen overleden in 1920. Zijn zussen en zijn broer Joseph dachten dat hij dood was, want ze hadden al vijf jaar niets van hem vernomen omdat zijn brieven van aan de IJzer nooit waren aangekomen. Zo kwam het dat de erfenis al geregeld en het ouderlijke huis al verkocht was toen hij terugkwam in Wijer. Hij ging dan in Kozen wonen bij zijn oom Jozef Beutjens en diens vrouw Virginie Erna. Dat verklaart waarom de naam van Hubert Vandendijk, geboren in Wijer, op het oorlogsmonument van Kozen staat. Toen het monument opgericht werd in 1921, woonde en werkte hij namelijk in Kozen.

Met zijn soldij had hij na de oorlog grond gekocht. Om de kost te verdienen begon hij een handel als "patattenboer": hij kocht aardappelen bij de boeren in de buurtdorpen en verhandelde die in de steden. Zo leerde hij zijn aanstaande vrouw Mathilde kennen, de dochter van landbouwer Petrus Johannes Esselen en Elisabeth Ilsbroux uit Alken. Op 12 mei 1923 trouwde de 32-jarige Hubert met Mathilde en het jonge stel ging bij haar ouders inwonen, in een oude hoeve in de Lindestraat 210 te Alken. Hubert teelde aardappelen die hij per spoor naar Luik vervoerde. Daar werden ze in zakken opgeslagen bij zijn zus en zij verkocht ze in de stad.

Ouderlijk huis van Mathilde Esselen
Gesloten hoeve van 1886 – bewoond tot 22-01-1946 door Petrus Esselen - gesloopt rond 1965

Woutershof in Molenbeersel, voormalige kasteelhoeve naast de Aa-beek

Al spoedig werd de boerderij te klein want tussen 1924 en 1935 kregen Hubert en Mathilde negen kinderen, zes jongens en drie meisjes. Hubert huurde in Alken landbouwgrond van de heer Hechtermans, de toenmalige eigenaar van het Kasteel Geuzentempel in Terkoest. Die heer had in Molenbeersel een groot domein van 300 hectare bos en hij deed aan Hubert het voorstel om te verhuizen zodat hij daar kon verder boeren en tegelijk boswachter zijn. Dat was een aantrekkelijk aanbod want een zelfstandige boer kreeg weinig kindergeld. Als boswachter kon hij ingeschreven worden als werkman en meer kindergeld krijgen en dat was welkom in zo'n groot gezin. Het besluit was snel genomen en in 1938 trokken Hubert en Mathilde, met hun gezin en heel hun hebben en houden, met paard en kar naar kasteelhoeve Woutershof[2] in Molenbeersel. Op de nieuwe boerderij hebben ze wellicht hun wittebroodsweken herbeleefd, want een jaar later werd hun tiende kind en jongste zoon Florent geboren. De tien kinderen van Hubert en Mathilde kregen samen in totaal 42 kleinkinderen, een nageslacht om trots op te zijn.

[2] De voormalige kasteelhoeve Woutershof ligt in het natuurpark Kempen-Broek, vlak naast de Aa-beek. Tegenwoordig is het een jeugdverblijf voor scholen en jeugdgroepen. De gebouwen zijn gerenoveerd en gemoderniseerd en er zijn ook twee grote kampeerterreinen voor groepen.

Het jonge leven van Hubert was hard. Hij heeft veel meegemaakt in de oorlog en na zijn terugkeer rouwde hij om het verlies van zijn vader, moeder en jongere broer. In de Tweede Wereldoorlog verloor hij zijn broer Joseph, die gevangen zat in het Fort van Breendonk en in 1943 gefusilleerd werd in het concentratiekamp Mauthausen in Oostenrijk. Oud-strijder Hubert liet zich niet bang maken en tijdens de Tweede Wereldoorlog sloot hij zich aan bij de ondergrondse linie om neergeschoten piloten te helpen vluchten. Hij bracht hen van het Woutershof in Molenbeersel naar De Luysen in Bocholt. Als boswachter kende hij alle paden om te voet door de bossen op de bestemming te raken.

Met veel moed en inzet hebben Hubert en Mathilde gebouwd aan een betere toekomst voor hun kinderen en kleinkinderen. Enkele maanden na het vieren van hun gouden bruiloft overleed Hubert in 1973. Zijn geliefde vrouw Mathilde overleed in 1985. Beiden werden begraven op het kerkhof in Molenbeersel.

Gouden bruiloft van Hubert Vandendijk en Mathilde Esselen, 12 mei 1973
Van boven naar onder en van links naar rechts:
Florent, Remi, George, Firmin, Jeanne, Jef
Edmond, Maria, Hubert, Mathilde, Gabrielle, Maurice

De familie Vandendijk is alom aanwezig in de regio rondom Molenbeersel. Florent richtte in 1975 het bedrijf Serrebouw Vandendijk op, dat nu geleid wordt door zijn jongste zoon Rudi. Ook de dochter van Florent was een succesvolle zakenvrouw. Els stichtte Niva Construct. Eerst werkte het bedrijf voornamelijk als onderaannemer voor Serrebouw Vandendijk, maar inmiddels verwerkt het jaarlijks 1.500 tot 2.000 ton staal en hun staalconstructies komen in alle uithoeken van de wereld terecht. Tegenwoordig wordt het bedrijf geleid door haar dochters.

Deze sterke familie heeft duidelijk het doorzettingsvermogen geërfd van hun vader en grootvader, die met slechts één goede arm de Schelde overzwom, weg van de Duitsers en naar zijn toekomst. Met dank aan Florent Vandendijk voor het delen van dit mooie verhaal.

GEDENK IN UW GEBEDEN

Theodorus Hubertus Henri VANDENDIJK

echtgenoot van

Joanna ESSELEN

Lid van verschillende godvruchtige genootschappen en van de Bond der Gepensioneerden,

Oud-Strijder 1914-1918, vereerd met het Oorlogskruis met palm, het IJzerkruis, de Vuurkruismedaille en de Herinneringsmedaille 1914-1918

geboren te Weyer op 2 mei 1891 en godvruchtig naar de Heer weergekeerd te Molenbeersel op 25 september 1973 voorzien van de Heilige Sakramenten der zieken.

Op 12 mei van dit jaar werd in deze kerk de gouden bruiloft gevierd van Hubert Vandendijk en Mathilde Esselen. Het was een heerlijk feest voor de jubilarissen dat ze dat nog samen mochten beleven, omringd door al hun kinderen en kleinkinderen. Vijftig rode rozen verzinnebeelden die vijftig jaren geluk in lief en leed.

Thans staan we opnieuw in deze kerk om voorgoed afscheid te vieren van Hubert Vandendijk en om God te danken voor de twee-en-tachtig jaren van zijn werkzaam en vroom leven.

Als jongeman nam hij edelmoedig deel aan de oorlog 1914-18 om de brutale invasie van de vijand af te weren. De herinnering aan dat frontleven is hem tot op hoge leeftijd levendig bijgebleven.

In 1923 begon hij dan samen met zijn lieve echtgenote even edelmoedig te werken voor een steeds groter wordend gezin, eerst te Alken, vanaf 1938 te Molenbeersel. Steeds beseffend de waarheid van het spreekwoord : woorden wekken, zorg, goedheid, vroomheid, aan allen eerlijk hun kansen gevend. Ook voor de noden van de anderen stond zijn, misschien al te goed hart, steeds royaal open. En God houdt van een milde gever.

De laatste jaren mocht hij vreedzaam en gelukkig doorbrengen in goede oppas en stille bedrijvigheid voor zover zijn verminderde krachten dat toelieten.

Moge het leven van deze edelmoedige, vrome vader het gedrag der zijnen steeds blijven inspireren. En moge zijn dierbare echtgenote in de herinnering aan zoveel schoon en in het vooruitzicht op weerzien bij de Heer, nu reeds diepe troost ervaren.

De familie dankt voor uw blijken van deelneming en uw vrome gebeden.

Druk. J. DENIS, Maaseik

Vandendijk Hubert 1891-1973 doodsprentje

Vandendijk Hubert oud-strijder
grafsteen Molenbeersel

DE VERKIEZING VAN EEN GEMEENTERAADSLID IN BINDERVELD IN 1839

Rombout Nijssen

Begin 1839 bestond de gemeenteraad van Binderveld uit vijf mannen: burgemeester Stiers, schepenen Diepenrijkx en Langenaken, en vier raadsleden Anteunis, Bussy, Duchateau en Ruymen. Toen de burgemeester in het voorjaar van 1839 overleed, was de raad niet meer in getal en moest er een nieuw lid gekozen worden. Anders dan nu, waren er destijds geen partijen of lijsten van kandidaten. Van iedere kiezer werd verwacht dat hij de naam van de persoon die hij lid van de raad wilde zien worden, op een briefje schreef. Wie op de manier de stemmen van meer dan de helft van de kiezers kreeg, werd het nieuwe raadslid.

In het verslagregister van de gemeenteraad van Binderveld voor de jaren 1836-1851 kunnen we lezen hoe de verkiezing voor een nieuw raadslid op donderdag 4 april 1839 verliep.

Die middag kwamen de kiezers om half drie bijeen *in het lokael voor de kiezing bepaeld*. Daar was een aanplakbrief opgehangen met daarop de namen van de kiezers en de artikelen uit de gemeentewet en uit het wetboek van strafrecht die betrekking hadden op de verkiezingen. Het kiesbureau was samengesteld uit schepen Diepenrykx, die de voorzitter was, en de vier raadsleden die als stemopnemers fungeerden. De gemeentesecretaris, Joannes Dekers, was secretaris van het kiesbureau.

De voorzitter en stemopnemers zaten achter een tafel waarop een metalen doos stond, voorzien van twee sloten, waarvan de voorzitter en een van de stemopnemers er ieder een bewaarden. Nadat de voorzitter er zich van vergewist had dat de doos leeg was, nodigde hij de kiezers uit op een blanco briefje de naam te schrijven van de man die zij graag in de gemeenteraad zouden zien zetelen. Voor meer zekerheid vroeg hij de kiezers *voor zoo veel mogelyk de voornamen en kwaliteyt van de personen aen welke zy hunne stem willen geven* te vermelden.

Dan riep raadslid Ruymen de namen van de kiezers af in alfabetische volgorde. Wie zijn naam hoorde afgeroepen worden, kwam naar voor en gaf zijn stembriefje aan de voorzitter van het kiesbureau, die het in de doos deponeerde. Nadat de aanwezigen hun stem hadden uitgebracht, werd de kiezerslijst nog eens voorgelezen, om eventuele laatkomers nog de kans te geven ook hun stem uit te brengen.

Vervolgens werd de stemdoos geopend en werden de stembriefjes geteld. Dat bleken er 23 te zijn, evenveel als dat er mannen aan de stemming hadden deelgenomen. Dat betekent dat de kandidaat die minstens 12 stemmen – de meerderheid - zou behalen, gekozen zou zijn. Daarop opende Petrus Anteunis, een van de stemopnemers, het ene briefje na het andere en las de namen op de briefjes voor, en gaf de briefjes dan ter controle door aan Martinus Ruymen, een andere stemopnemer.

Het resultaat van de eerste stemronde was:

Petrus Michiels	11 stemmen
Petrus Jan Lynen	10 stemmen
Jan Duchateau	1 stem
Lambert Stiers	1 stem

Aangezien niemand het vereiste aantal stemmen behaald had, werd een tweede stemronde gehouden, waarbij de kiezers nog konden kiezen tussen Michiels en Lynen. Dat leverde 13 stemmen op voor Michiels en 10 voor Lynen. Petrus Michiels werd daarop tot raadslid uitgeroepen. Tot slot werden de stembriefjes, *geene aenleyding tot twyfel of twisting gevende*, verbrand in aanwezigheid van al de kiezers.

Situering van de betrokken personen

Valère Grauwels

Deze tekst gaat over 12 personen: 7 zittende gemeenteraadsleden, waaronder burgemeester Gerard Stiers, die inmiddels is overleden, 4 kandidaten die in aanmerking komen om de vrijgekomen plaats van gemeenteraadslid in te vullen, en secretaris Joannes Dekers. Gerard Stiers overleed op 27 februari 1839. De vergadering vond plaats op 4 april 1839.

Waar woonden deze personen, en hebben zij nog een band met de huidige bewoners van Binderveld?

Bestaande gemeenteraad

Gerard Stiers (*9 januari 1801 – †27 februari 1839)
Gerard Stiers was getrouwd met Marie-Elisabeth Oyen. Hij was molenaar en woonde in de molen aan de grens met Runkelen. Hij was burgemeester van 1830 tot aan zijn overlijden in 1839. Onder de afstammelingen van dit echtpaar bevinden zich twee grote Binderveldse familietakken: Julien (de schoenmaker) en Edelia Bangels-Vanbrabant, en Louis (slager) en Maria Josephina Vanbrabant-Anteunis.

Joannes Langenaken (*29 mei 1768 – †7 mei 1856)
Joannes Langenaken was getrouwd met Catharine Oyen. Hij was timmerman en woonde waarschijnlijk in de Daalstraat, op de plek waar nu huisnummer 42 staat. Onder de afstammelingen van dit echtpaar vinden we de families Henri Patricius Grauls-Jacques, Louis Grauls-Ceuleers en Alfons Goevers-Grauls (Vrancken).

Joannes Diepenrijkx (*12 januari 1810 – †29 mei 1867)
Hij was getrouwd met Maria Josephina Busselen en was landbouwer. Hij woonde in de Hoogstraat, in het huis waar later zijn zoon Evarist nog woonde, die 100 jaar oud werd (nu huidig huisnummer 41). Andere kinderen waren Libert en Maria-Emma, die trouwde met Joannes Ludovicus Beckers (met tak Herbots Gerard). Alfons trouwde met Maria Nathalia Vandermeeren, waaruit de huidige Diepenrijkx-tak van Binderveld voortkomt.

Peter Anteunis (*10 november 1799 – †10 december 1887)
Getrouwd met Maria Elisabeth Surinx. Hij woonde in een huis in de Hoevestraat, dat inmiddels is afgebroken, tegenover het huidige huisnummer 43. Hij was de grootvader van de latere schoolmeester Celestin Beckers, die van 1894 tot 1931 les gaf.

Jan Arcadus Bussy (*16 september 1810 – †3 oktober 1863)
Verwant aan verschillende andere personen in dit verhaal. Hij woonde in de buurt van het restaurant "Peppermill" in de Hoogstraat. Zijn vader, Gisbertus Bussy, woonde vanaf 1813 in Binderveld. Zijn oudste zoon, Jan Arcadus, uit het eerste huwelijk, werd geboren in Diepenbeek. De volgende

kinderen kwamen voort uit het tweede huwelijk met de Binderveldse Maria Stiers, de zus van Gerard en Lambert Stiers, die al in dit verhaal voorkomen.

Johannes Jacobus Duchateau (*26 februari 1775 – †16 december 1847)
Getrouwd met Maria Elisabeth Machiels. Hij woonde in de hoeve Mees in de Kruisstraat. Zijn jongere broer Jan was kandidaat-raadslid (zie verder). De familie Plevoets-Deglin is een van zijn afstammelingen.

Martinus Ruymen (*11 juli 1800 – †2 november 1850)
Getrouwd met Marie Michiels. Afstammelingen zijn te vinden in de volgende Binderveldse families: Alard Schats, Eugène Schats, Hinnisdaels-Hayen. Hij woonde in de Kruisstraat, waar zich nu huisnummer 21 bevindt.

Kandidaten nieuw raadslid

Petrus Michiels (*11 juni 1767 – †6 november 1850)
Het nieuw verkozen raadslid. Getrouwd met Anna Margaretha Schurmans en later met Anna Lievesoens. Hij woonde in de Hoogstraat, waar zich nu huisnummer 12 bevindt. Afstammelingen vinden we in de volgende Binderveldse families: Vlekken-Lievesoens Ludovicus, Grauls-Lievesoens Jozef, Ruelens-Vlekken Henri, Alard Schats-Surinx.

Petrus Jan Lijnen (*3 augustus 1795 – † onbekend)
Zijn zus was Maria Francisca Lijnen, de echtgenote van Jozef Antoon de Schrijnmakers, de kasteelheer van Binderveld. Petrus Jan woonde waarschijnlijk ook op het kasteel.

Jan Duchateau (*1783 – †3 februari 1844)
Getrouwd met Anna Catharina Schats. Hij woonde in de Hoevestraat, waar zich nu huisnummer 17 bevindt. Hij was de jongere broer van raadslid Joannes Jacobus Duchateau. Hij had vijf kinderen, die allemaal op jonge leeftijd overleden. Geen afstammelingen in Binderveld.

Lambert Stiers (*3 december 1805 – †2 februari 1867)
Getrouwd met Maria Elisabeth Motmans. Hij was de broer van de overleden burgemeester Gerard Stiers. Hij woonde in de Kruisstraat, waar zich nu huisnummer 36 bevindt (hoeve Plevoets). Er zijn geen huidige Binderveldse afstammelingen bekend.

EEN REGLEMENT VOOR DE KRAAMHOUDERS IN KORTENBOS, 1898

Rombout Nijssen

Veel lezers zullen zich herinneren dat een groot deel van de parochie Kortenbos, het deel waarop onder meer de kerk staat, tot 1976 deel uitmaakte van de gemeente Kozen. Minder mensen zullen zich nog de tijd herinneren waarin er in Kortenbos, zoals dat tot voor enkele tientallen jaren het geval was in Scherpenheuvel, op feestdagen ter ere van Onze-Lieve-Vrouw een tiental kraampjes met snoep en devotionalia opgesteld stonden voor de kerk.

Aan het einde van de negentiende eeuw waren de mogelijkheden voor de kraamhouders om zoveel mogelijk volk naar hun kraam te lokken beperkt. Electrische verlichting was daar nog niet beschikbaar en de kraamhouders moesten het doen met roepen, zingen of muziek spelen als zij wilden dat de aandacht van de mogelijke kopers op hun kraam gevestigd werd.

Dat leidde op feestdagen ter ere van Maria tot lawaaierige taferelen, in die mate dat de rust van de eredienst gestoord werd. In het voorjaar van 1898 voelde de gemeenteraad van Kozen zich geroepen om een reglement vast te stellen, dat ervoor moest zorgen dat het er in de meimaand in Kortenbos rustiger aan toe zou gaan.

De gemeenteraad van Kozen bestond destijds uit vijf leden: burgemeester Jeuris, de schepenen Wintmolders en Clerx, en de raadsleden Lambrechts en Vrydaghs. Op 16 april 1898 boog de raad zich over de zaak en stelde het reglement vast dat hieronder afgedrukt wordt.

In de eerste plaats werd vastgesteld dat de kramers bij de kerk van Kortenbos tijdens de erediensten niet meer mochten schreeuwen of muziek maken (art. 1). Uitbaters van danstenten konden voortaan thuis blijven, want *danspartijen of iets wat de openbare eerlijkheid en goede orde kan krenken* waren niet meer toegelaten (art. 2). Nachtbrakers waren ook niet meer welkom, want *alle kraam of uitstelling zal gesloten moeten zijn ten acht ure 's avonds* (art. 3).

De voorgaande jaren hadden kraamhouders die wat meer plaats wilden om hun kraam te installeren de bomen langs de weg, die aan de gemeente toebehoorden, beschadigd. Daarom werd nu in het reglement opgenomen dat wie zich daar nog aan schuldig maakte, de schade zou moeten vergoeden (art. 4). Kraamhouders die zich niet naar deze regels zouden schikken en zich *aan de politie of de overheid wederspannig zouden maken*, zouden verplicht worden de plaats te ontruimen, zonder enig recht op de terugbetaling van het betaalde standgeld (art. 5). Tot slot werden belanghebbenden gewaarschuwd dat dit reglement, voor meer zekerheid over de toepassing ervan, onder meer aan de griffie van het vredegerecht en van de rechtbank van eerste aanleg gestuurd zou worden (art. 6).

Uit het verslagregister van de gemeenteraad van Kozen voor de jaren 1882-1912:

Feesten te Cortenbosch - Politiereglement

De gemeenteraad van Cosen in openbare zitting van 16 april 1898 vereenigd, heeft met eenparige stemmen der aanwezige leden, de heeren B. Jeuris, burgemeester, Wintmolders en Clerx, schepenen, Lambrechts en Vrydaghs, raadsleden, het volgende politiereglement gestemt (sic) ten einde hetzelve aan de goedkeuring der bestendige deputatie van Limburg te onderwerpen:
Artikel 1.
Geen kramer of uitsteller, van welken aard ook, zich in de meimaand nabij de kerk te Cortenbosch bevindende, zal mogen schreeuwen, groot gerucht maken of muziek spelen gedurende de goddelijke diensten.

Art. 2.
Het zal niet toegelaten zijn danspartijen in te richten, te twisten of iets te doen wat de openbare eerlijkheid en goede orde kan krenken.
Art. 3.
Alle kraam of uitstelling zal gesloten moeten zijn ten acht ure 's avonds.
Art. 4.
Iedere kramer zal verantwoordelijk blijven voor de schade desgevallend toegebracht aan de boomen zich langs zijne uitstelling bevindende.
Art. 5.
In geval een kramer of uitsteller zich aan de politie of de overheid wederspannig zou maken of iets doen tegenstrijdig aan de voorgaande artikels, zal hij, benevens de straffen der bestaande wettelijke schikkingen en verordeningen, verplicht zijn op enkel bevel der overheid de plaats te ontruimen en zal geen recht hebben zijn betaald standgeld terug te eischen.
Art. 6.
Er zullen afschriften van het tegenwoordig reglement aan de bestendige deputatie van den provincialen raad, aan de griffies der rechtbank van eersten aanleg en van het vredegerecht, alsmede aan de nationale gendarmerie overgezonden worden, overeenkomstig art. 78 der gemeentewet.

Aldus gedaan te Cosen, dag, maand en jaar als boven.
De gemeenteraad:
Wegens den raad: de secretaris [getekend:] H. Wintmolders
De burgemeester [getekend:] B. Jeuris

GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTESCHOOL VAN WIJER.

Met de komst vorig jaar van het polyvalente gebouw De Vilair staat de vroegere gemeenteschool nu leeg. Een gelegenheid en het moment om de geschiedenis van dit gebouw en de werking van deze gemeentelijke lagere school eens in herinnering te brengen.

Heemkunde-Nieuwerkerken zal op 27 april 2025 - Vlaamse Erfgoeddag - hierover een brochure uitgeven. Ludo Raskin vertelt hierin een uitgebreid verhaal over het onderwijs in Wijer vanaf de Franse Revolutie (1789) toen Wijer onder Napoleon zijn eerste onderwijswetgeving kreeg, gevolgd door de periode 1815 toe wij bij Nederland werden gevoegd, tot de Belgische Onafhankelijkheid in 1830.

In 1842 werden de gemeenten verplicht om een gemeenteschool te hebben met woonhuis voor de onderwijzer. In Wijer werd dit pas gerealiseerd in 1870. Het wel en wee van het bouwen van deze gemeenteschool, alle onderwijzers die er woonden en lesgaven, en veel van onze voorouders op klasfoto's zullen een verrassend beeld ophangen van dit rijke facet van onze dorpsgeschiedenis over méér dan twee eeuwen.

Dorpsgenoten die nog over oude klasfoto's beschikken kunnen zich nog in verbinding stellen met Ludo Raskin, Opperstraat 183 Wijer, tel. 011/311076.

EEN VELDWACHTER VOOR NIEUWERKERKEN EN SCHELFHEI, 1905

Rombout Nijssen

Tot 1954, toen Schelfhei bij Nieuwerkerken gevoegd werd, bestond de gemeente Gorsem geografisch uit twee delen: enerzijds het dorp, dat ten oosten van Duras ligt, en anderzijds de zogenaamde enclave Schelfhei, dat tussen Binderveld en Nieuwerkerken lag. De huidige Nieuwe Steenweg en het gebied ten westen van de Kerkstraat, waar nu het gemeentehuis ligt, lagen in Schelfhei.

In de praktijk maakten de mensen van Schelfhei gebruik van de faciliteiten in Nieuwerkerken: zij gingen er naar de kerk en hun kinderen gingen er naar school. Enkel voor officiële papieren moesten de mensen van Schelfhei naar Gorsem dorp. Beide gemeentebesturen beseften dat een kwestie van gezond verstand was om zoveel mogelijk bestuurszaken die op Nieuwerkerken en Schelfhei betrekking hadden, gezamenlijk te regelen.

Zo ook in 1905, toen er afgesproken werd dat één veldwachter toezicht zou houden in Nieuwerkerken en in Gorsem Schelfhei. Het besluit van de gemeenteraad van Nieuwerkerken daarover bleef bewaard in het verslagregister van de gemeenteraad voor de jaren 1878-1911:

De gemeenteraden van Nieuwerkerken en Gorssum hebben op 15 december 1905 het reglement van het ambt van veldwachter vastgesteld als volgt:
1° De veldwachter zal elken dag zijne rondte doen op verschillige uren van den dag op al de plaatsen der gemeente Nieuwerkerken en het gehucht Schelfheyde.
2° Hij zal zijne waakzaamheid in den zomertijd bijzonder uitoefenen 's morgens vroeg, gedurende het middaguur en in den avondstond.
3° Hij zal gedurende gansch het jaar, maar voornamelijk in den herfst – en wintertijd waken op het onderhoud der wegen, en zorgen dat het water van de wegen en in de holen regelmatig kunne afvloeien. Hiertoe zal hij dikwijls zijne rondte doen, voorzien van eene schup. Hij zal het water dat in de sporen der wegen zou blijven staan, afleiden, en in de holen alles wegruimen wat den afloop van het water tegenhoudt. Hij zal de eigenaars of huurders op tijds verwittigen dat zij de holen langs hunne landerijen goed moeten open houden en er niets inleggen of laten liggen dat den afloop van het water belemmeren kan. Hij zal verder de gemeenteoverheden verwittigen van alle nuttige of noodige herstellings– of verbeteringswerken aan de buurtwegen der gemeente.
4° Wanneer er werken aan de wegen der gemeente moeten uitgevoerd worden, zal de veldwachter wanneer hij daartoe aanzocht wordt, aan deze werken medearbeiden, het opzicht over de werklieden houden en voor de goede uitvoering zorg dragen.
5° De veldwachter zal zich minstens driemaal per week in het gemeentehuis van Nieuwerkerken begeven, om er de papieren en stukken te ontvangen die aan de belanghebbenden moeten besteld worden.
De papieren bestemd voor de inwoners van Schelfheyde, zullen aan het gemeentebestuur van Nieuwerkerken gezonden worden. Daarom zal het niet noodig zijn dat hij zich bij den heer gemeentesecretaris van Gorssum begeve.
Gedaan in zitting te Nieuwerkerken den 15n december 1905.
Wegens de beide gemeenteraden:
De secretaris [getekend:] B. Meuwissen
De burgemeester van Gorssum [getekend:] J.V. Celis.

ISIDOOR LEOPOLD RUYMEN

Luc Schepens en Carine Bonneux

Isidoor Leopold RUYMEN werd geboren te Kozen de 07de mei 1890 ten 7 ure in de voormiddag. Hij was de oudste zoon van Hendrik RUYMEN (Kozen °14 mei 1847) landbouwer en Maria Felicitas VANDEBORG (Wijer °01 augustus 1856) huisvrouw, akte n° 9 en wonende in de Ridderstraat 5 in deze gemeente.

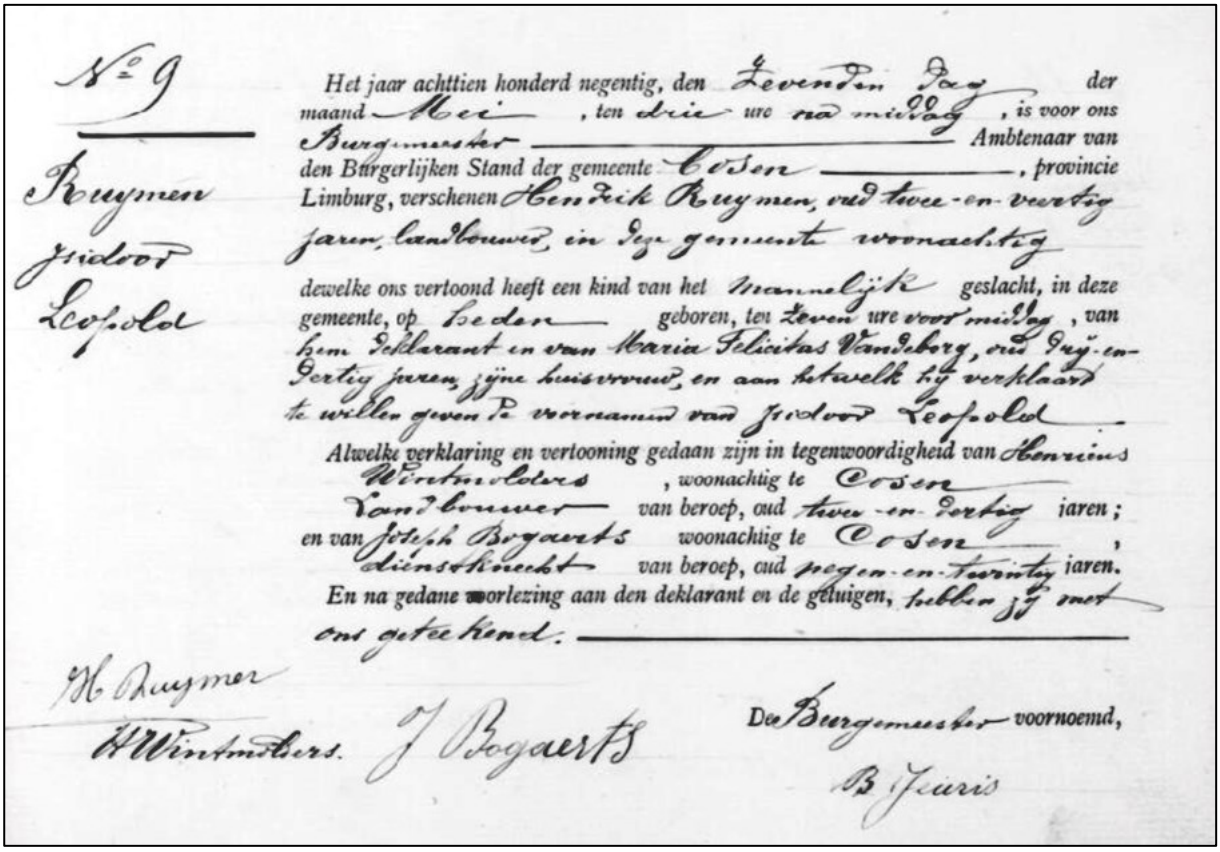
N° 9

Ruymen Isidoor Leopold

Het jaar achttien honderd negentig, den Zevenden Dag der maand Mei, ten drie ure na middag, is voor ons Burgemeester Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Cosen, provincie Limburg, verschenen Hendrik Ruymen, oud twee-en-veertig jaren, landbouwer, in deze gemeente woonachtig dewelke ons vertoond heeft een kind van het mannelijk geslacht, in deze gemeente, op heden geboren, ten zeven ure voor middag, van hem deklarant en van Maria Felicitas Vandeborg, oud drij-en-dertig jaren, zijne huisvrouw, en aan hetwelk hij verklaard te willen geven de voornamen van Isidoor Leopold.

Alwelke verklaring en vertooning gedaan zijn in tegenwoordigheid van Henricus Wintmolders, woonachtig te Cosen landbouwer van beroep, oud twee-en-dertig jaren; en van Joseph Bogaerts woonachtig te Cosen, dienstknecht van beroep, oud negen-en-twintig jaren. En na gedane voorlezing aan den deklarant en de getuigen, hebben zij met ons getekend.

H. Ruymen
H. Wintmolders. J. Bogaerts

De Burgemeester voornoemd,
B. Jaris

Hendrik RUYMEN en Marie-Felicitas VANDEBORG hadden samen drie zonen:

- Isidoor, geboren te Kozen op 07 mei 1890 en aldaar overleden op 24 februari 1950. Hij werd opgeroepen op 1 augustus 1914.
  Isidoor nam deel aan de gevechten van Rabosée op 5 en 6 augustus en werd op 7 augustus ziek afgevoerd door het Rode Kruis. Op 13 augustus 1914 werd hij in het hospitaal van het Rode Kruis gevangen genomen en overgebracht naar Duitsland. Op 15 januari 1919 werd hij gerepatrieerd en op 10 september 1919 gedemobiliseerd.
  De familie is nog in het bezit van de laatste brief die Gustaaf schreef aan zijn broer Isidoor in Duitsland op 13 februari 1917.
- Gustaaf, geboren te Kozen op 18 februari 1894. Hij werd opgeroepen in september 1914 en sneuvelde aan het IJzerfront te Diksmuide op 4 september 1917.
- Alfons, geboren te Kozen op 24 april 1896 en aldaar overleden op 15 mei 1983. Alfons werd weggevoerd naar Duitsland in december 1916.

Hij werd ingelijfd bij het 11de Linie Regiment, met stamnummer 57605 als militie klasse 1910.
De 01ste augustus 1914 was hij ingelijfd bij het 3de Bataljon, 3de Compagnie, 11ste Linieregiment.

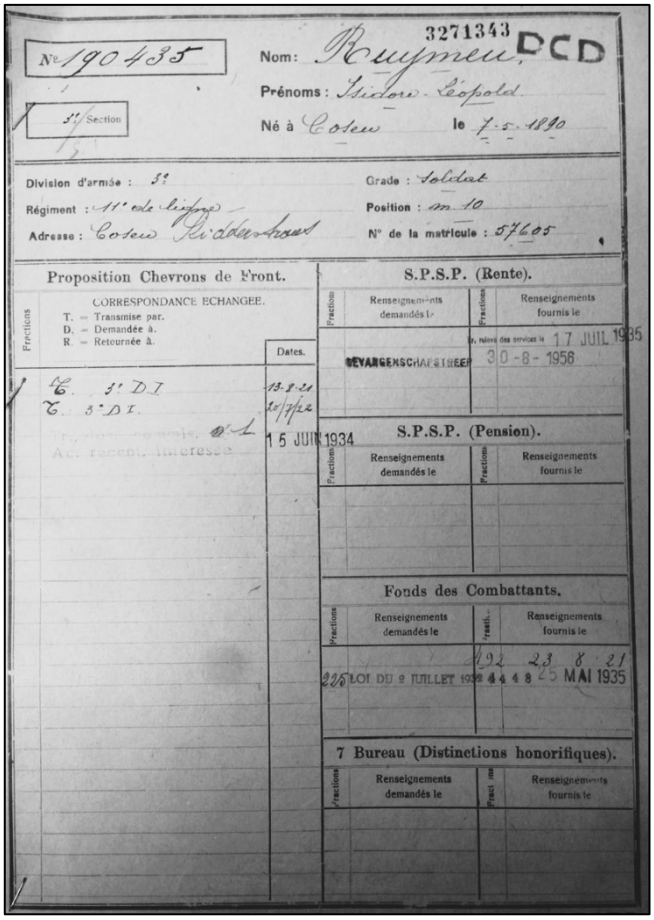

3271343 PCD

Nº 190435

Nom: Ruymen

Prénoms: Isidore-Léopold

Né à Cosen le 7-5-1890

3e Section

Division d'armée: 3e

Grade: soldat

Régiment: 11e de ligne

Position: m. 10

Adresse: Cosen Ridderhaus

Nº de la matricule: 57605

Proposition Chevrons de Front.

CORRESPONDANCE ECHANGEE.
T. = Transmise par.
D. = Demandée à.
R. = Retournée à.

Dates.

T. 3e D.I. 13-8-21
T. 3e D.I. 20/7/22
15 JUIN 1934

S.P.S.P. (Rente).

Renseignements demandés le — Renseignements fournis le

GEVANGENSCHAFTSTREEF — 17 JUIL 1935 — 30-8-1956

S.P.S.P. (Pension).

Renseignements demandés le — Renseignements fournis le

Fonds des Combattants.

Renseignements demandés le — Renseignements fournis le

225 LOI DU 2 JUILLET 1932 — 192 23 8 21 — 25 MAI 1935

7 Bureau (Distinctions honorifiques).

Renseignements demandés le — Renseignements fournis le

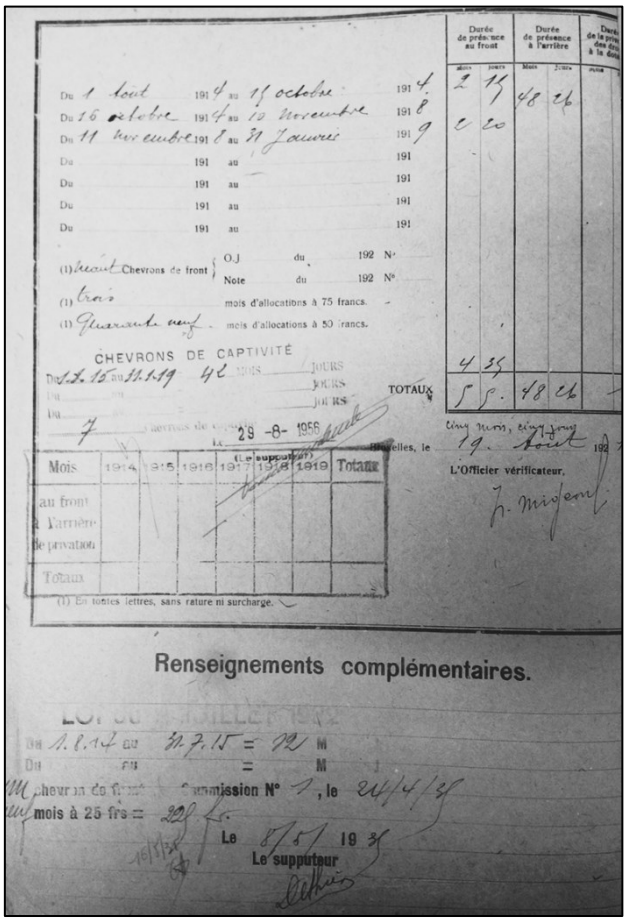

Du 1 août 1914 au 15 octobre 1914 — 2 15 — 48 26
Du 16 octobre 1914 au 10 novembre 1918
Du 11 novembre 1918 au 31 janvier 1919 — 2 20
Du 191 au 191
Du 191 au 191
Du 191 au 191
Du 191 au 191

(1) néant Chevrons de front — O.J. du 192 Nº — Note du 192 Nº
(1) trois mois d'allocations à 75 francs.
(1) quarante neuf mois d'allocations à 50 francs.

CHEVRONS DE CAPTIVITÉ
Du 1.1.15 au 31.1.19 42 MOIS JOURS
Du JOURS
Du JOURS
7 chevrons de captivité
Le 29-8-1956

TOTAUX 4 35 — 5 5 — 48 26

Bruxelles, le 19 août 192

L'Officier vérificateur,

Mois	1914	1915	1916	1917	1918	1919	Totaux
au front à l'arrière de privation							
Totaux							

(1) En toutes lettres, sans rature ni surcharge.

Renseignements complémentaires.

Du 1.8.14 au 31.7.15 = 12 M
Du au = M
chevron de front Commission Nº 1, le 24/4/35
mois à 25 frs = 22 fr.
Le 8/5/1935
Le supputeur

Bij een brief van 04 juli 1934 is te lezen dat Isidoor leed aan maag en darmklachten, waardoor hij werd opgenomen in het Rode Kruis ziekenhuis te Luik op 07 augustus 1914 op weg naar Vottem.

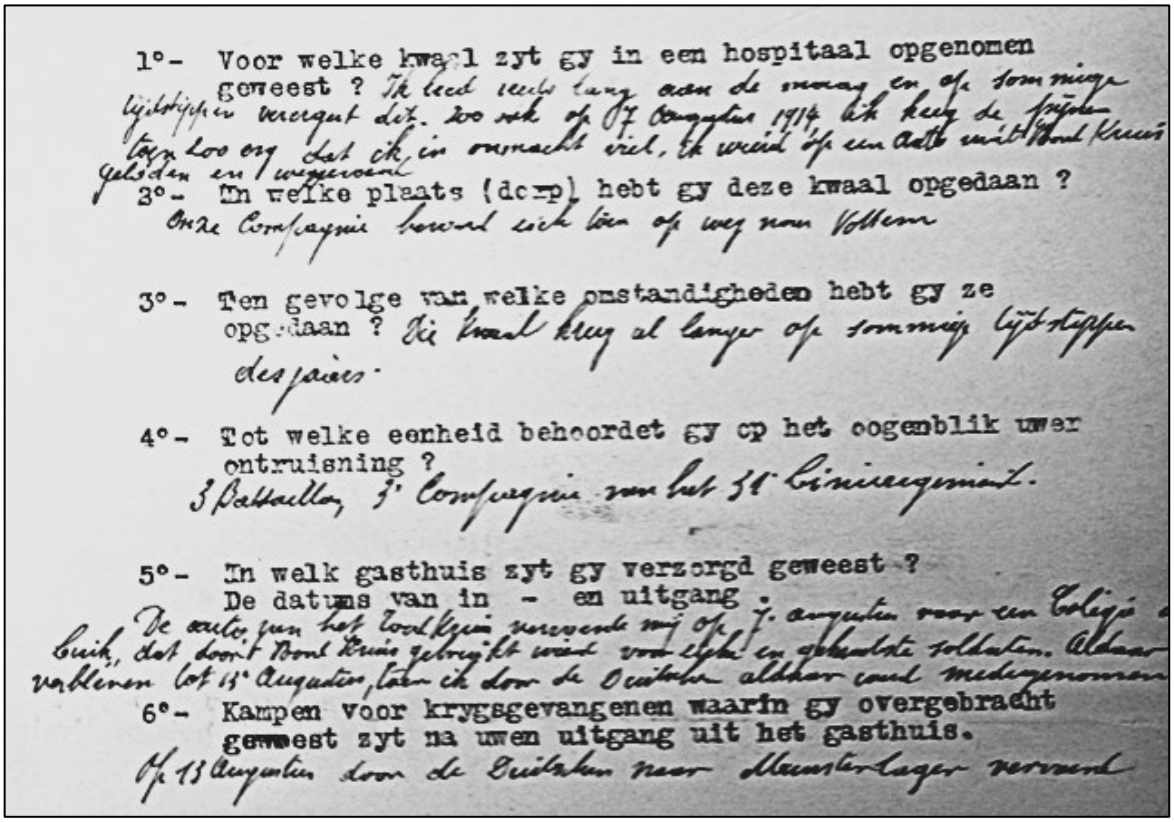

1°- Voor welke kwaal zyt gy in een hospitaal opgenomen geweest ? Ik leed reeds lang aan de maag en op sommige tijdstippen verergert dit. Zoo ook op 7 Augustus 1914 ik kreeg de pijnen toen zoo erg dat ik in onmacht viel, ik werd op een auto uit Rood Kruis geladen en weggevoerd

3°- In welke plaats (dorp) hebt gy deze kwaal opgedaan ? Onze Compagnie bevond zich toen op weg naar Vottem

3°- Ten gevolge van welke omstandigheden hebt gy ze opgedaan ? Die kwaal kreeg al langer op sommige tijdstippen des jaars.

4°- Tot welke eenheid behoordet gy op het oogenblik uwer ontruisning ?
3 Bataillon, 3e Compagnie van het 11e Linieregiment.

5°- In welk gasthuis zyt gy verzorgd geweest ?
De datums van in - en uitgang.
De auto van het Rood Kruis vervoerde mij op 7 augustus naar een Collège [illegible] Luik, dat door 't Rood Kruis gebruikt werd voor zieke en gekwetste soldaten. Aldaar verbleven tot 13 Augustus, toen ik door de Duitschen aldaar werd medegenomen

6°- Kampen voor krygsgevangenen waarin gy overgebracht geweest zyt na uwen uitgang uit het gasthuis.
Op 13 Augustus door de Duitschen naar Munsterlager vervoerd

Hij werd er gevangengenomen op 13 augustus 1914 in een College te Luik, ingericht door het Rood Kruis als hospitaal en afgevoerd naar het krijgsgevangenkamp Munsterlager in Duitsland.

Munsterlager. Les tentes sous lesquelles logent les prisonniers.

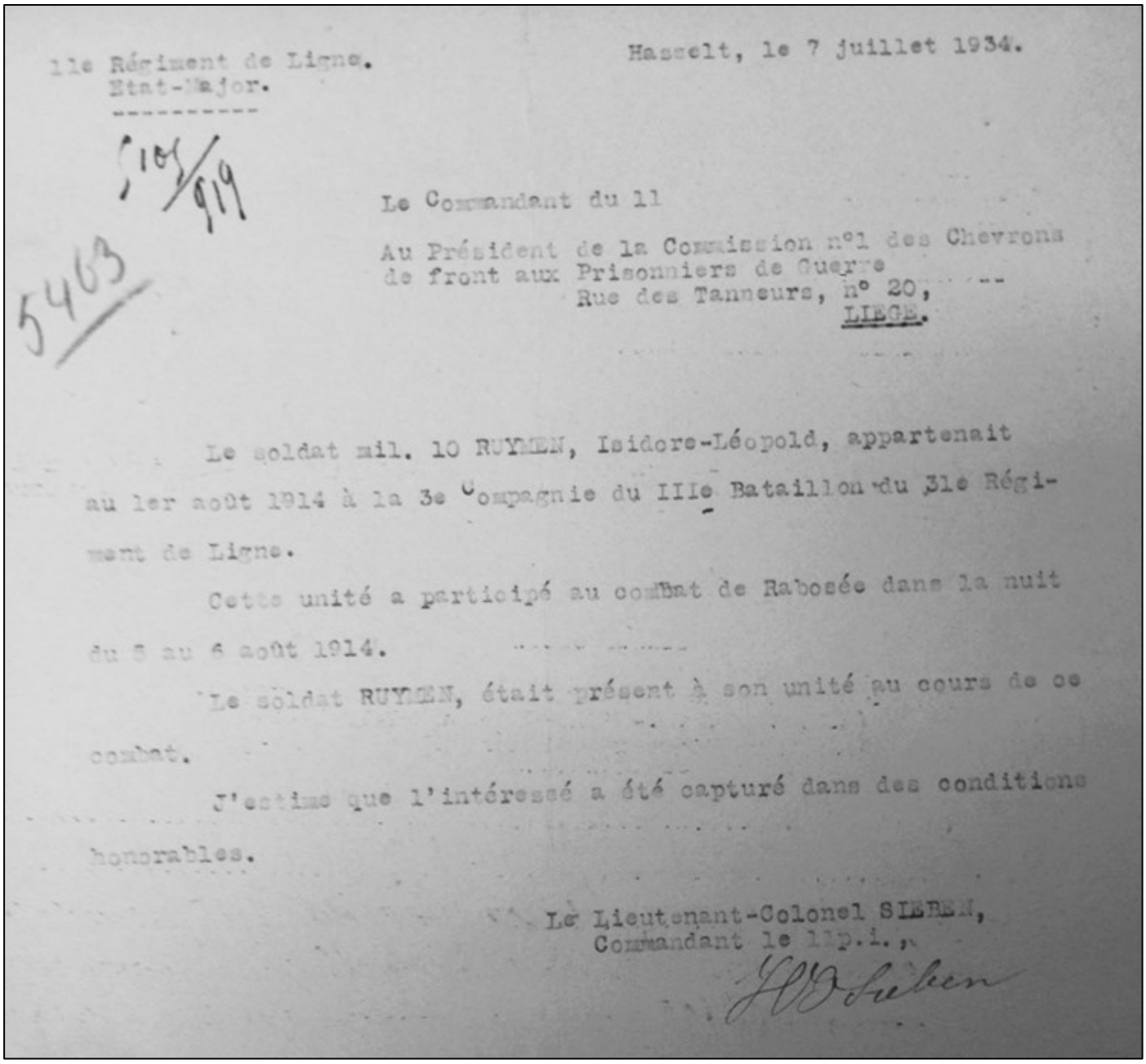

11e Régiment de Ligne.
Etat-Major.

Hasselt, le 7 juillet 1934.

5105/919

5463

Le Commandant du 11

Au Président de la Commission n°1 des Chevrons de front aux Prisonniers de Guerre
Rue des Tanneurs, n° 20,
LIEGE.

Le soldat mil. 10 RUYMEN, Isidore-Léopold, appartenait au 1er août 1914 à la 3e Compagnie du IIIe Bataillon du 31e Régiment de Ligne.

Cette unité a participé au combat de Rabosée dans la nuit du 5 au 6 août 1914.

Le soldat RUYMEN, était présent à son unité au cours de ce combat.

J'estime que l'intéressé a été capturé dans des conditions honorables.

Le Lieutenant-Colonel SIEBEN,
Commandant le 11p.i.,

Een brief van 07 juli 1934 geschreven door de commandant, die bevestigd dat Isidoor Ruymen in "eervolle" omstandigheden werd krijgsgevangen genomen.

Demobilisatie steekkaart op 10 september 1919.

		ANS	MOIS	JOURS
	REPORT			
1. 8. 14	Présent au 11e Ligne art 9 al (a)			
13. 8. 14.	Prisonnier de guerre en Allemagne			
15. 1. 19.	Rapatrié			
(art 9 al (a)	1. 8. 14 au 15-10. 14.		2	15
	11-11. 18 au 31. 1. 19.		2	20.
			4	35
	TOTAL . .		5	5

Le 6 Juillet 1922

Le Capitaine Quartier-Maître,

Vu et vérifié

Modifiant

~~Favorable~~ à (*) aucun chevron de front.

A Flemalle le 14 Juillet 1922

Le chef de Corps.

Accordé (*) aucun chevrons de front.

Liége le 26 Juillet 1922

Le Commandant de la Division,

L. Wrous

E 446. — Impr. M. D. N. — 100.000 ex.

I = Division d'armée.
M = Régiment. ~~de Ligne~~
B = Bataillon ~~Groupe~~.
C = Compagnie ~~Escadron Batterie~~.

M/N° 57605 de la matricule.

24 JUIL 1922

CHEVRONS

281

Adresse actuelle du démobilisé (1) :	Adresse inconnue
Nom :	Ruymen.
Prénoms :	Isidore Léopold
Grade :	Soldat.
Position :	Mb de 1910.
Lieu et date de naissance :	Coxen le 7. 5. 1890
Nationalité :	Belge.
Etat-civil :	Célibataire, ~~marié, veuf avec ou sans enfants, divorcé (barrer les mentions inutiles)~~
Nom / Prénoms de l'épouse (1) :	
Nombre d'enfants âgés de moins de 18 ans (1) :	
Position de l'intéressé au moment de la proposition (2) :	~~En activité~~, démobilisé, ~~décédé.~~ Date de la démobilisation ~~ou du décès.~~ 10. 7. 19
Date de l'engagement ou de l'arrivée sous les armes (unité) (3) :	
Situation au 1er août 1914 (4) :	Présent a la 2e Cie du 3 Bon 11 Ligne
Mutations subies et condamnations encourues depuis le 1er août 1914 ou depuis la date de l'arrivée sous les armes à relater dans l'ordre chronologique (5):	ANS / MOIS / JOURS

N. B. — Ne supputer dans les colonnes : an, mois et jours que le temps donnant droit aux chevrons de front.

T. S. V. P.

(1) Ces renseignements seront donnés autant que possible par les corps.
(2) Barrer les mentions inutiles.
(3) Pour les militaires qui n'étaient pas en activité avant le 1er août 1914.
(4) Pour les militaires en activité le 31 juillet 1914. Exemple : Présent à la 2e comp. du 3e bat. du 1er Carabiniers.
(5) Les condamnations antérieures au 1er août 1914 ne seront relatées que si elles influent sur les droits aux chevrons de front.

De aanvraag en berekening van het "Fonds der Strijders" ter vergoeding van het verblijf aan het front (3 maanden), krijgsgevangene (49 maanden) …

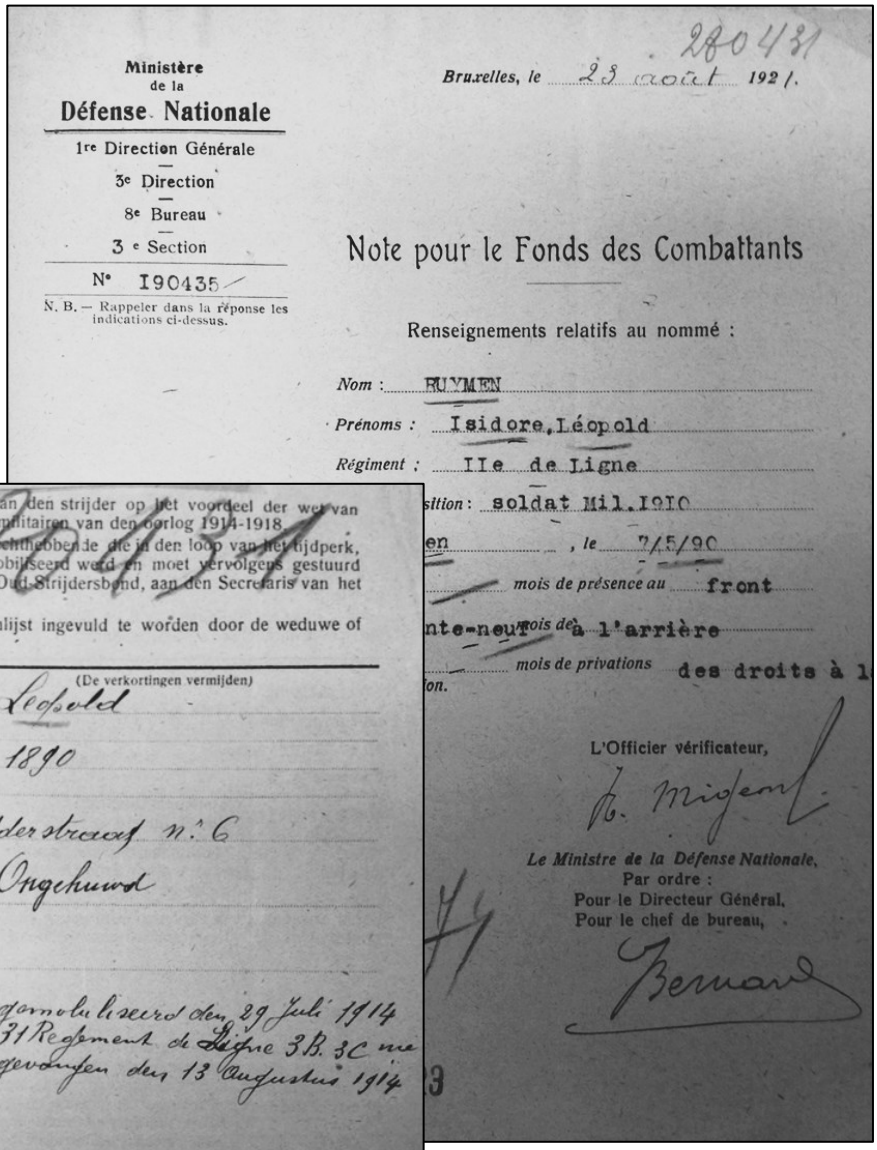

280431

Ministère de la Défense Nationale
1re Direction Générale
3e Direction
8e Bureau
3e Section
N° 190435
N. B. — Rappeler dans la réponse les indications ci-dessus.

Bruxelles, le 23 août 1921.

Note pour le Fonds des Combattants

Renseignements relatifs au nommé :

Nom : RUYMEN
Prénoms : Isidore, Léopold
Régiment : IIe de Ligne
…sition : soldat Mil. 1910
…en , le 7/5/90
… mois de présence au front
…nte-neuf mois de à l'arrière
… mois de privations des droits à l…
…on.

L'Officier vérificateur,
H. Migeon

Le Ministre de la Défense Nationale,
Par ordre :
Pour le Directeur Général,
Pour le chef de bureau,
Bernard

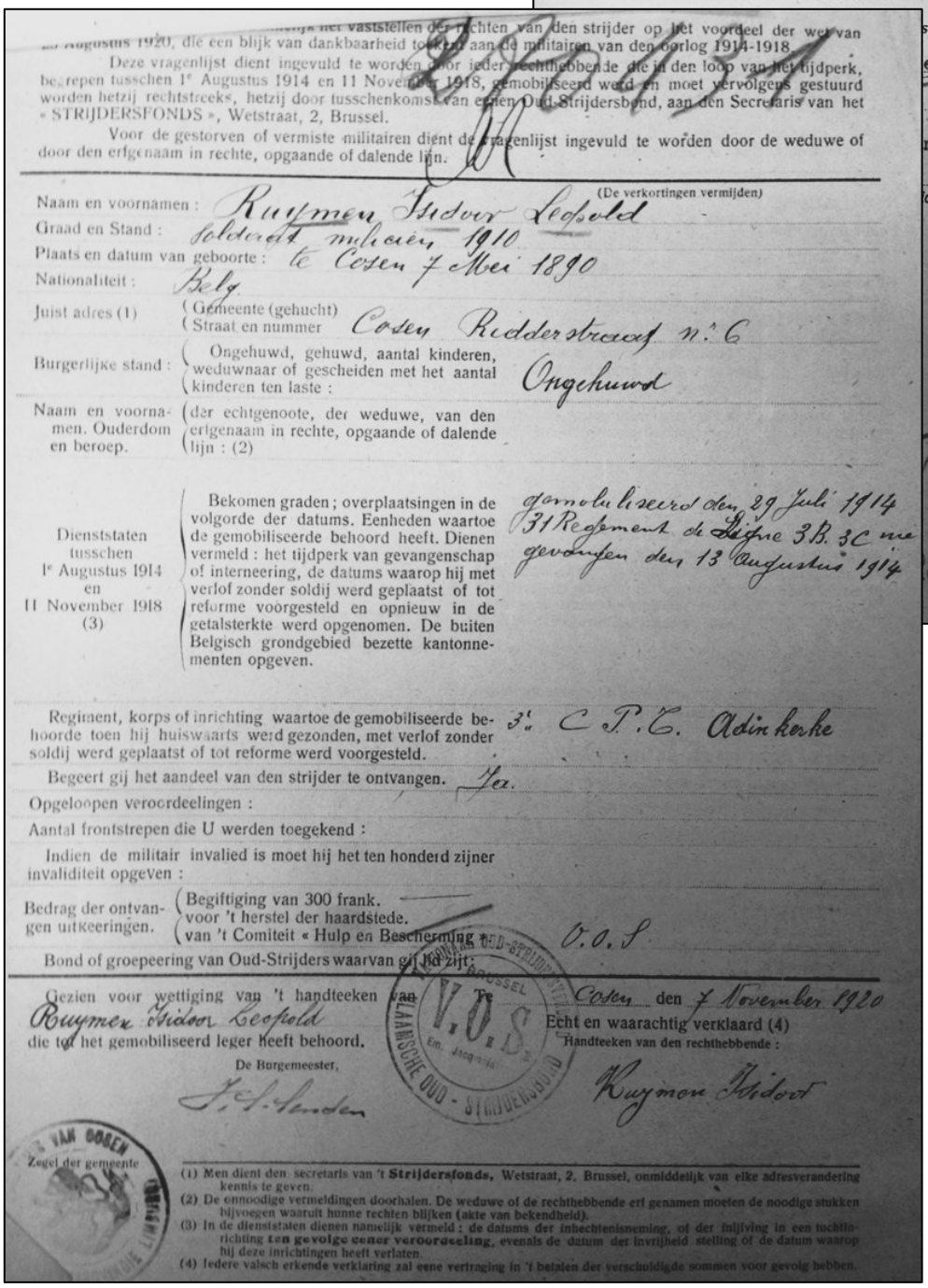

…het vaststellen der rechten van den strijder op het voordeel der wet van … Augustus 1920, die een blijk van dankbaarheid toekent aan de militairen van den oorlog 1914-1918.

Deze vragenlijst dient ingevuld te worden door ieder rechthebbende die in den loop van het tijdperk, begrepen tusschen 1e Augustus 1914 en 11 November 1918, gemobiliseerd werd en moet vervolgens gestuurd worden hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van eenen Oud-Strijdersbond, aan den Secretaris van het « STRIJDERSFONDS », Wetstraat, 2, Brussel.

Voor de gestorven of vermiste militairen dient de vragenlijst ingevuld te worden door de weduwe of door den erfgenaam in rechte, opgaande of dalende lijn.

(De verkortingen vermijden)

Naam en voornamen : Ruymen Isidoor Leopold
Graad en Stand : soldaat milicien 1910
Plaats en datum van geboorte : te Cosen 7 Mei 1890
Nationaliteit : Belg.
Juist adres (1) (Gemeente (gehucht) / Straat en nummer) Cosen Ridderstraat n° 6
Burgerlijke stand : (Ongehuwd, gehuwd, aantal kinderen, weduwnaar of gescheiden met het aantal kinderen ten laste : Ongehuwd
Naam en voornamen. Ouderdom en beroep. (der echtgenoote, der weduwe, van den erfgenaam in rechte, opgaande of dalende lijn : (2)
Dienststaten tusschen 1e Augustus 1914 en 11 November 1918 (3) (Bekomen graden ; overplaatsingen in de volgorde der datums. Eenheden waartoe de gemobiliseerde behoord heeft. Dienen vermeld : het tijdperk van gevangenschap of interneering, de datums waarop hij met verlof zonder soldij werd geplaatst of tot reforme voorgesteld en opnieuw in de getalsterkte werd opgenomen. De buiten Belgisch grondgebied bezette kantonnementen opgeven. gemobiliseerd den 29 Juli 1914 31 Regiment de Ligne 3B. 3C nie gevangen den 13 Augustus 1914
Regiment, korps of inrichting waartoe de gemobiliseerde behoorde toen hij huiswaarts werd gezonden, met verlof zonder soldij werd geplaatst of tot reforme werd voorgesteld. 3e C.P.T. Adinkerke
Begeert gij het aandeel van den strijder te ontvangen. Ja.
Opgeloopen veroordeelingen :
Aantal frontstrepen die U werden toegekend :
Indien de militair invalied is moet hij het ten honderd zijner invaliditeit opgeven :
Bedrag der ontvangen uitkeeringen. (Begiftiging van 300 frank. voor 't herstel der haardstede. van 't Comiteit « Hulp en Bescherming ») O.O.S.
Bond of groepeering van Oud-Strijders waarvan gij lid zijt :

Gezien voor wettiging van 't handteeken van Ruymen Isidoor Leopold die tot het gemobiliseerd leger heeft behoord.
De Burgemeester,
J. S. Senden

Te Cosen den 7 November 1920
Echt en waarachtig verklaard (4)
Handteeken van den rechthebbende :
Ruymen Isidoor

Zegel der gemeente

(1) Men dient den secretaris van 't **Strijdersfonds**, Wetstraat, 2, Brussel, onmiddelijk van elke adresverandering kennis te geven.
(2) De onnoodige vermeldingen doorhalen. De weduwe of de rechthebbende erf genamen moeten de noodige stukken bijvoegen waaruit hunne rechten blijken (akte van bekendheid).
(3) In de dienststaten dienen namelijk vermeld : de datums der inhechtenisneming, of der inlijving in een tuchtinrichting **ten gevolge eener veroordeeling**, evenals de datum der invrijheid stelling of de datum waarop hij deze inrichtingen heeft verlaten.
(4) Iedere valsch erkende verklaring zal eene vertraging in 't betalen der verschuldigde sommen voor gevolg hebben.

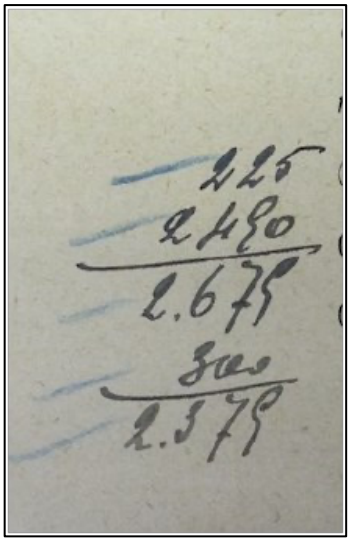

225
2.450
2.675
300
2.375

Isidoor trouwde op 11 mei 1927 met Maria Clementina BAS (Kozen °08 november 1893 en Kozen †12 november 1986), een zus van soldaat Jan-Hubert BAS.
Kinderen:

- Maria ° Kozen 26-2-1928 † Sint-Truiden 1-9-2002 X: Henri Ruymen †
- Jozef ° Hasselt 18-11-1929 † Lummen 23-6-1999 Levensgezel Anna Van Bets †
- Elza ° Kozen 13-11-1931 † Brussel 3-2-2018 X: Louis Spanoghe †
- Paula ° Kozen 11-9-1934 † Hasselt 4-10-2021 X: René Wintmolders †

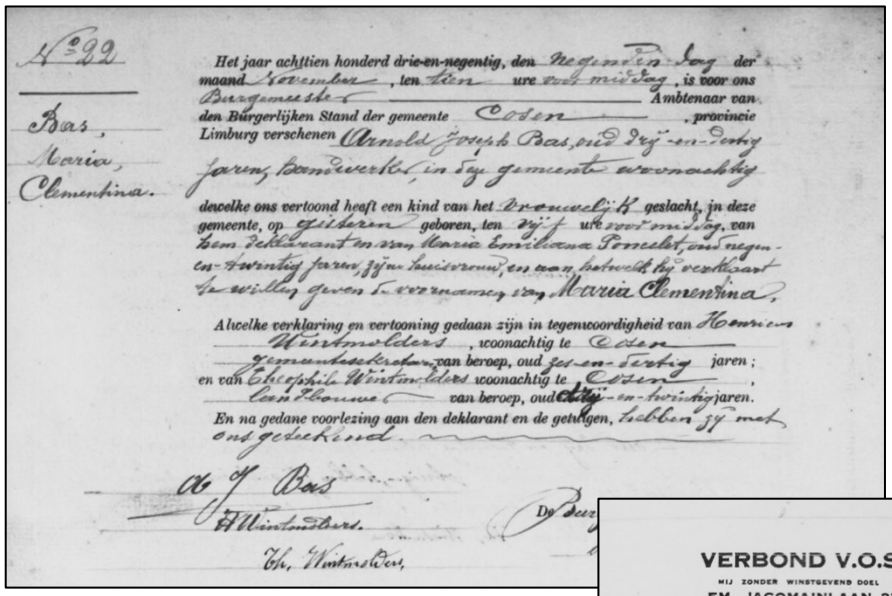

N° 22

Bas, Maria, Clementina.

Het jaar achttien honderd drie-en-negentig, den negenden dag der maand November, ten tien ure voor middag, is voor ons Burgemeester Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Cosen, provincie Limburg verschenen Arnold Joseph Bas, oud drij-en-dertig jaren, handwerker, in deze gemeente woonachtig dewelke ons vertoond heeft een kind van het vrouwelijk geslacht, in deze gemeente, op gisteren geboren, ten vijf ure voor middag, van hem deklarant en van Maria Emiliana Poncelet, oud negen-en-twintig jaren, zijne huisvrouw, en aan hetwelk hij verklaart te willen geven de voornamen van Maria Clementina,

Alwelke verklaring en vertooning gedaan zijn in tegenwoordigheid van Henricus Wintmolders, woonachtig te Cosen gemeentesekretaris van beroep, oud zes-en-dertig jaren; en van Theophile Wintmolders woonachtig te Cosen, landbouwer van beroep, oud drij-en-twintig jaren.

En na gedane voorlezing aan den deklarant en de getuigen, hebben zij met ons geteekend.

A J Bas
H Wintmolders.
Th. Wintmolders.

De Burg...

Geboorteacte Maria Clemantina Bas

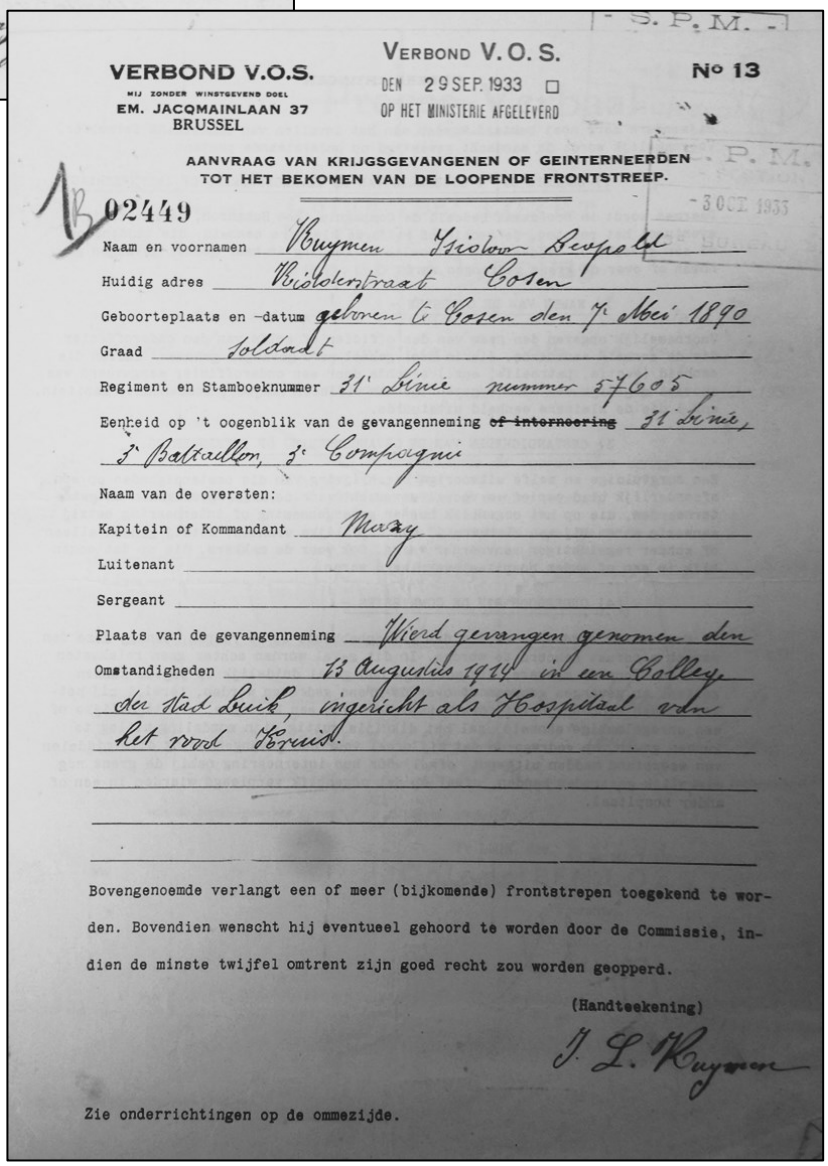

- S. P. M. -

VERBOND V.O.S.
MIJ ZONDER WINSTGEVEND DOEL
EM. JACQMAINLAAN 37
BRUSSEL

VERBOND V. O. S.
DEN 29 SEP. 1933
OP HET MINISTERIE AFGELEVERD

N° 13

AANVRAAG VAN KRIJGSGEVANGENEN OF GEINTERNEERDEN TOT HET BEKOMEN VAN DE LOOPENDE FRONTSTREEP.

1B 02449

Naam en voornamen Ruymen Isidoor Leopold
Huidig adres Ridderstraat Cosen
Geboorteplaats en -datum geboren te Cosen den 7e Mei 1890
Graad soldaat
Regiment en Stamboeknummer 31e Linie nummer 57605
Eenheid op 't oogenblik van de gevangenneming ~~of interneering~~ 31e Linie, 3e Battaillon, 3e Compagnie
Naam van de oversten:
Kapitein of Kommandant Mazy
Luitenant
Sergeant
Plaats van de gevangenneming Wierd gevangen genomen den
Omstandigheden 13 Augustus 1914 in een College der Stad Luik, ingericht als Hospitaal van het rood Kruis.

Bovengenoemde verlangt een of meer (bijkomende) frontstrepen toegekend te worden. Bovendien wenscht hij eventueel gehoord te worden door de Commissie, indien de minste twijfel omtrent zijn goed recht zou worden geopperd.

(Handteekening)
J. L. Ruymen

Zie onderrichtingen op de ommezijde.

Aanvraag van krijgsgevangenen (29 september 1933), tot bekomen van de "loopende frontstrepen".

Aanvraag van 02 augustus 1939 tot toekenning van de “Strijderskaart”.

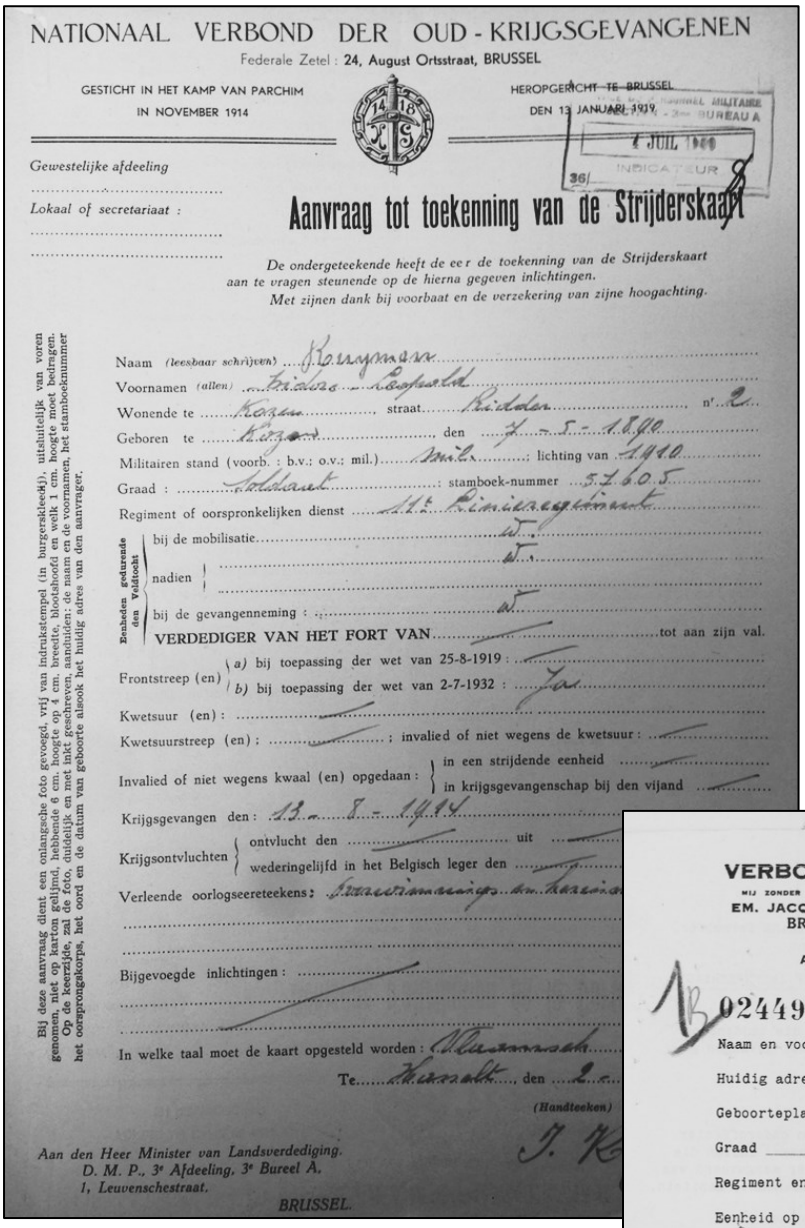

NATIONAAL VERBOND DER OUD-KRIJGSGEVANGENEN

Federale Zetel : 24, August Ortsstraat, BRUSSEL

GESTICHT IN HET KAMP VAN PARCHIM IN NOVEMBER 1914

HEROPGERICHT TE BRUSSEL DEN 13 JANUARI 1919

Gewestelijke afdeeling .....

Lokaal of secretariaat : .....

Aanvraag tot toekenning van de Strijderskaart

De ondergeteekende heeft de eer de toekenning van de Strijderskaart aan te vragen steunende op de hierna gegeven inlichtingen.
Met zijnen dank bij voorbaat en de verzekering van zijne hoogachting.

Naam (leesbaar schrijven) ... Kuypmans
Voornamen (allen) ... Isidore Leopold
Wonende te ... Kozen straat ... Kidder n° 2
Geboren te ... Kozen, den ... 7-5-1890
Militairen stand (voorb. : b.v.; o.v.; mil.) ... mil.; lichting van ... 1910
Graad : ... Soldaat; stamboek-nummer ... 57605
Regiment of oorspronkelijken dienst ... 31e Linieregiment
Eenheden gedurende den Veldtocht: bij de mobilisatie ... 5; nadien ... ; bij de gevangenneming : ... 5
VERDEDIGER VAN HET FORT VAN ... tot aan zijn val.
Frontstreep (en) a) bij toepassing der wet van 25-8-1919 : ... b) bij toepassing der wet van 2-7-1932 : ... Ja
Kwetsuur (en) : ...
Kwetsuurstreep (en) : ... ; invalied of niet wegens de kwetsuur : ...
Invalied of niet wegens kwaal (en) opgedaan : in een strijdende eenheid ... in krijgsgevangenschap bij den vijand ...
Krijgsgevangen den : 13-8-1914
Krijgsontvluchten: ontvlucht den ... uit ... wederingelijfd in het Belgisch leger den ...
Verleende oorlogseereteekens : Gravenmaanings. kr. Marsin.
Bijgevoegde inlichtingen : ...
In welke taal moet de kaart opgesteld worden : Nederlandsch
Te ... Hasselt, den ... 2-...
(Handteeken)
J. K...

Aan den Heer Minister van Landsverdediging.
D. M. P., 3e Afdeeling, 3e Bureel A.
1, Leuvenschestraat.
BRUSSEL.

Bij deze aanvraag dient een onlangsche foto gevoegd, vrij van inlichtstempel (in burgerskleed), uitsluitelijk van voren genomen, zoodat de naam van het gezicht tot aan de kaken (en niet van de wangen) bevat, en van ten minste 4 cm. hoogte moet belangen. Op de keerzijde, zal de foto, duidelijk en met inkt geschreven, aanduiden: de naam en de voornamen, het stamboeknummer het oorsprongskorps, het oord en de datum van geboorte alsook het huidig adres van den aanvrager.

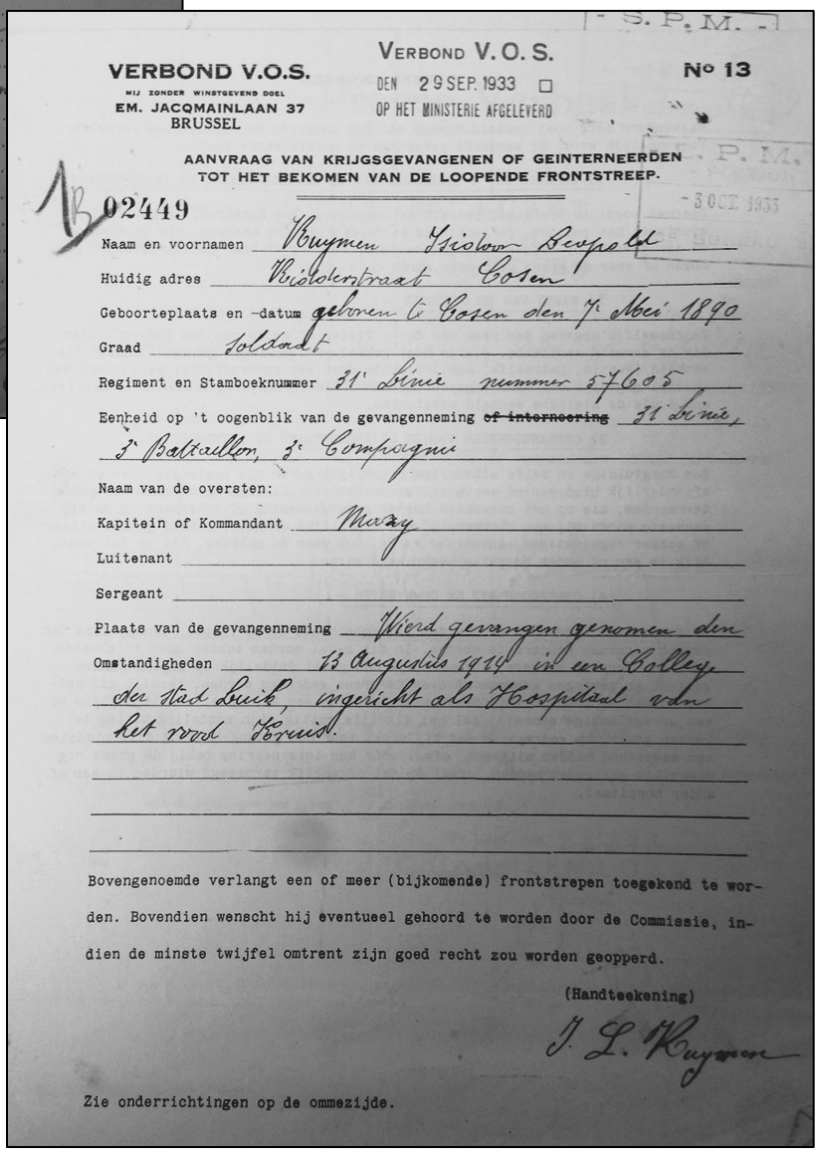

VERBOND V.O.S.
MIJ ZONDER WINSTGEVEND DOEL
EM. JACQMAINLAAN 37
BRUSSEL

VERBOND V. O. S.
DEN 29 SEP. 1933
OP HET MINISTERIE AFGELEVERD

N° 13

AANVRAAG VAN KRIJGSGEVANGENEN OF GEINTERNEERDEN TOT HET BEKOMEN VAN DE LOOPENDE FRONTSTREEP.

02449

Naam en voornamen: Kuypmans Isidore Leopold
Huidig adres: Kidderstraat Kozen
Geboorteplaats en -datum: geboren te Kozen den 7e Mei 1890
Graad: Soldaat
Regiment en Stamboeknummer: 31e Linie nummer 57605
Eenheid op 't oogenblik van de gevangenneming ~~of internering~~: 31e Linie, 3e Bataillon, 3e Compagnie
Naam van de oversten:
Kapitein of Kommandant: Meray
Luitenant:
Sergeant:
Plaats van de gevangenneming: Werd gevangen genomen den
Omstandigheden: 13 Augustus 1914 in een Colley, der Stad Luik, ingericht als Hospitaal van het rood Kruis.

Bovengenoemde verlangt een of meer (bijkomende) frontstrepen toegekend te worden. Bovendien wenscht hij eventueel gehoord te worden door de Commissie, indien de minste twijfel omtrent zijn goed recht zou worden geopperd.

(Handteekening)
J. L. Kuypmans

Zie onderrichtingen op de ommezijde.

Een brief van 28 april 1950 van de dienst “Nationaal Werk van Oud-Strijders”, gericht aan het ministerie van landsverdediging, met de vraag om erkenning te ontvangen van “oud-strijder 1914-1918”.

Bekomt de Herinneringsmedaille Oorlog 1914-1918.

De Herinneringsmedaille van de Eerste Wereldoorlog (Frans: "Médaille Commémorative de la Guerre 1914–1918") was een Belgische herdenkingsmedaille voor de oorlog die op 21 juli 1919 bij koninklijk besluit werd ingesteld en werd uitgereikt aan alle leden van de Belgische Strijdkrachten die dienden tijdens de Eerste Wereldoorlog en die in aanmerking kwamen voor de Overwinningsmedaille.

Bekomt de Overwinningsmedaille.

De Overwinningsmedaille, (Frans: "Médaille de la Victoire") ook wel "Intergeallieerde Medaille 1914-1918" of, vanwege de tekst op de keerzijde "Medaille van de Oorlog voor de Beschaving" genoemd, is de Belgische Intergeallieerde Medaille die na de overwinning in de Eerste Wereldoorlog aan ongeveer 300.000 tot 350.000 veteranen werd uitgereikt.
De medaille werd op ingesteld op 15 juli 1919 ingesteld door koning Albert I der Belgen.
De medaille werd uitgereikt aan allen die dienstdeden in het gemobiliseerde Belgische leger tussen 1 augustus 1914 en 11 november 1918.

Isidoor overleed op 24 februari 1950 in Kozen, op de leeftijd van 59 jaar, aan een langdurige en pijnlijke ziekte die hij had opgedaan tijdens zijn dienst in het leger. Zijn graf bevindt zich op het kerkhof van Kozen.

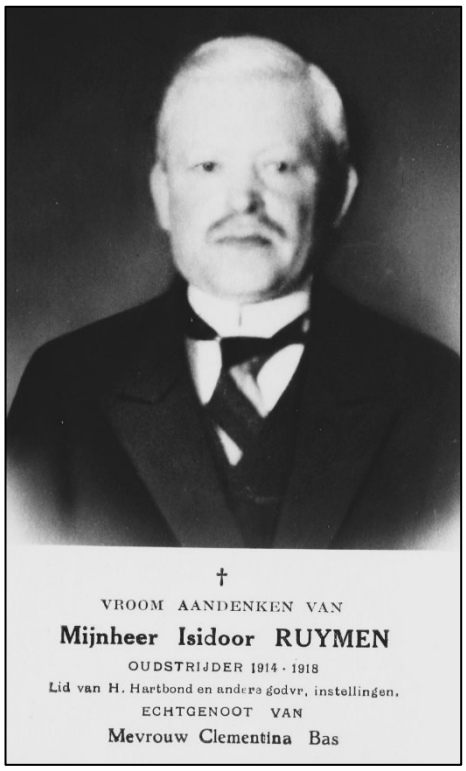

Doodsprentje van Isidoor

Het graf van Isidoor op het kerkhof van Kozen